№ 14 ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1911
ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 14

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak“
Խմբագրատան տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրեր).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզւով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տէլէֆօն № 253.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1911 ԹՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը 9 ր., 9 ամսվանը 8 ր., 8 ամսվանը 7 ր., 7 և 6 ամսվանը 6 ր., 5 ամսվանը 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը 3 ր., 2 ամսվանը 2 ր., 1 ամսվանը 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրոպայի բաժանորդները 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն, և միևնոյն ժամանակ 40 կոպ. նամականիշ։

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ“. Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rèdaction du journal „MSHAK“.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Յայտնի հրապարակախօս և հասարակական գործիչ՝ «ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» խմբագիր

ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄԷՕՆԵԱՆԸ

վախճանվեց չորեքշաբթի, յունվարի 19-ին, երեկոյեան ժամը 5-ին։ Թաղումը տեղի կունենայ կիրակի, յունվարի 30-ին, Թիֆլիսի Վանքի ս.-եկեղեցու գաւթում։ Հանդիսաւոր ամբիծքը այսօր, կիրակի, յունվարի 23-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, «Հովիւի» խմբագրատանը, Большая-Ванкская, № 16.

75. 1—1

Էջմիածնեցոց ս. Գէորգ եկ.-ծխ. օրիորդաց դպրոցի Հոգաբարձութիւնը, խորին վշտով համակված իր ննջեցեալ յանձնված դպրոցի բարերար Լ կարգի վաճառական

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ

անակնկալ մահվամբ, յայտնում է ի գիտութիւն հանգուցեալի ծանօթների, համակրողների և նոյն եկեղեցու ծխականների, որ այսօր, կիրակի, ամսիս 23-ին, նոյն դպրոցի դահլիճում, հանգուցեալի յիշատակին կատարվելու է ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ։ Հոգեհանգիստը տեղի կունենայ պատարագից յետոյ, ցերեկվայ ժամը 12-ին

1—1 78.

Հոգաբարձութիւն

Բ. Տ. և Ի. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ Առևտրական Տունը խորին վշտով յայտնում է, որ յունվարի 18-ին Մոսկվայում վախճանվեց երկար տարիներ իրանց ընկեր-գործակից անմոռանալի

ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԸ

Թաղման մասին կը յայտարարվի առանձին։

76. 1—1

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ՅՈՒՆՎԱՐԻ 24-ԻՆ

Յօգուտ Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան

ԱՐՏԻՍՏ. ԸՆԿ. ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ և ԴԱՀԼԻՃՆԵՐՈՒՄ

կը ներկայացվեն

I

ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ, առաջին անգամ—„ԱՐԱ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ“ դրամատիկական տեսարաններ (կենդանի պատկերներով, եղաժշտութեամբ, մելօդեկլամացիայով, երգեցողութեամբ և պարերով) 3 գործողութիւն և 12 պատկեր, իտալացի վիպասան Բարիլիի վէպից կազմեց Ե. Աբէլեան։

II

ԴԱՀԼԻՃՆԵՐՈՒՄ. «ԴՐԱՒՏ ԵՒ ԴԺՈՒԽՔ»

բարեհաճ մասնակցութեամբ մի քանի Թատերասէր օրիորդների, տիկնանց և պարոնների։

ՇԱՄԻՐԱՄԻ ՅՈՒՌՈՒԹՔԸ

PETITES CHVAUT, տոմբօլա, բուֆէտ, սերպանտին, պօստ, պարեր։

Ներկայացման սկիզբն է երեկ. ժամը 8-ին։

Մուտքի տոմսակն արժէ 2 ր. 20 կոպ., պարտէրի I կարգը՝ 5 ր., գալերէան՝ 1 ր. 10 կ., պարերեկոյթի տոմս առանձին՝ 1 ր. 10 կ. ժամը 11-ից յետոյ։

Ով ցանկանում է համարագրած տեղեր ունենալ պարտէրում և օթեակներում, խնդրում են մուտքի տոմսակը փոխարինել համարագրված տոմսի՝ վճարելով վերադիր՝ ամէն մի տեղի համար 1 ր.։ Բալկոնի տեղերը փոխարինվում են առանց վերադիր վճարի։

Տոմսերը համարագրված տեղերի փոխարինելու համար խնդրում են դիմել Ընկերութեան գրասենեակը, Гановская № 19, առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև ցեր. ժ. 3-ը, իսկ ներկայացման օրը դիմել Արտիստական Ընկերութեան կասսան։

(Կ. Կ.)

26. 4—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Բանկի պողպատապատ պահեստում գտնվող ԱՊԱՀՈՎ ԱՐԿՂՆԵՐԻ վարձագինը ՊԱԿԱՍԵՑՎԱԾ է։ Բառակ մեծութեան արկղները 3 ամսվայ ժամանակամիջոցից սկսած տրվում են

ՏԱՐԵԿԱՆ 6-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 25 ՌՈՒԲԼԻ ՎՃԱՐՈՎ.

Վարձելու մանրամասն կանոնները կարելի է ձրիաբար ստանալ բանկից։

(Կ.) տռ.

49. 3—2

ԵՂԲ. Ա. ԵՒ Ա. ՄԻԼՕՎՆԵՐԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

(Գօլօվինսկի պ., սավ., Կադէտների կորպուսի դիմաց)

ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔԸ

Կը շարունակվի նորից 2 օրով

Երկուշաբթի—յունվարի 24-ին

և երեքշաբթի 25-ին։

ԳՆԵՐԸ ԲԱՒԱԿԱՆ ԷԺԱՆԱՑՎԱԾ ԵՆ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. „ՇՈՒԿԵՐՏ և ԿՕՄ.“ ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

Պետերբուրգի «Սիմէնս և Գալսկէ» ռուսական էլեքտրօ-տեխնիկական գործարանների ակց. ընկ., Բերլինի «Սիմէնս և Գալսկէ» ակց. ընկ., Բերլինի «Սիմէնս Շուկերտ-Վէրկէ» ակց. ընկ., Կօլօմէնի մեքենագործական ընկ. և եղբ. «Լեօսսլէյ» անգլիական գործարանի ներկայացուցիչներ։

ԷԼԵՔՏՐՕՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Դինամօ-մեքենաներ, էլեքտրաշարժիչներ ամեն տեսակ և ոյժի մշտական և փոխվող էլեքտր. հոսանքի համար։ Էներգիայի յանձնումն որոշ հեռաւորութեան վրա։ Քաղաքներ և մասնաւոր ձեռնարկութիւններ լուսաւորելու համար կենտրոնական կայարանի սարքումն։ Տրանսֆօրմատօրներ։ Օգամաքրիչներ ամեն տեսակ նպատակի համար։ Օզօնի օդամաքրիչներ։

ԷԼԵՔՏՐ. ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Մշտական և փոփոխվելիք լուսաւոր. համար մէկ և բազմաֆազ հոսանք։ Երկաթուղային ազդանշան։

ՀԵՌԱԳՐԻ ԵՒ ՀԵՌԱԽՕՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Անթել հեռագիր։ Հեռագրական ապարատներ։ Ամեն տեսակ հեռախօսներ։ Վտանգազերծ ազդանշան գործիքներ։

ԼԱՄՊԱՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Ասեղնաձև լամպաներ՝ ուժգրաւ և սովորական։ Տնտեսական լամպաներ «Տանտալ» և «Մի-պատրոյգային լամպաներ»։ Լամպաներ ածխային թելով։

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ կան դինամօ-մեքենաներ, էլեքտրաշարժիչներ, հաղորդիչներ, զանազան տեսակ նիւթեղէններ էլեքտրական կառուցուածքների համար և այլն։

ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐԸ և ՆԱԽԱՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման։

Տէլէֆօն № 533. Հասցէն հեռագիրների համար՝ Шукертъ, Тифлисъ.

(Կ.) տռ. № 1. 433. 26—21

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ ԱՆՈՒԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵԿՑԻԱ

Կիրակի, յունվարի 23-ին

Հայոց Դրամ. Ընկ. Թատերասէրների խումբը մասնակցութեամբ դերասանների

կը ներկայացնէ

ՔԻՆ

Դրամա 5 գործ., հեղ. Ա. Դիւմայի, թարգ. Ալալեանի

ՔԻՆԻ դերը կը կատարէ դերասան ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻՆ

Մասնակցում են. տ. տ. Գուլազեան, Ցասմիկ, օր. օր. Ժասմին, Սօլօվեան, պ. պ. Գալստեան, Լազարեան, Ղուշչեան, Ճօնեան, Միրզոյեան, Յովհաննիսեան, Շահխաթունի, Տէր-Յովհաննիսեան և ուրիշները։

Գլխ. ռեժիսոր՝ Ա. ԱՄԻՆԵԱՆ

Սկիզբն է երեկոյեան ժամը ճիշդ 8-ին։

Տեղերի գները 5-ից մինչև 50 կոպ.։

Հերթապահ կարգադրիչներ՝ տ. Մամուլեան, պ. պ. Նազարէթեան և Սարեան

74. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Երկուշաբթի, յունվարի 31-ին

ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԷՍ

Հիւրերը՝ անդամների և կանդիդատների յանձնարարութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են 1 րուբլի։ Մասկաները ձրի։

Մասկաների համար տոմսակները պ. պ. անդամները և կանդիդատները անձամբ կարող են ստանալ ժողովարանի շվէյցարից։

Հագուստի ձևը—զինուորականների համար՝ սովորական, իսկ քաղաքացիների համար՝ սև զգեստ (սիւրտուկ)։ Տիկնայք կարող են հագած ունենալ ազգային հագուստ։

Կը նուագեն երաժշտական խումբը և սազանդարները։

(Կ.) 60. 3—2

Թիֆլիսի Ժողովարան

(ԶՄԵՌԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը՝ հայոց Ցերեկայացում, զինւորական երաժշտական խումբ, սազանդար և ՊԱՐԵՐ։

ՇԱԲԱԹ օրերը՝ սազանդար։

ԿԻՐԱԿԻ օրերը՝ սիմֆօնիական։

Հիւրերը մուտքի համար վճարում են՝ անդամների յանձնարարութեամբ՝ 30-ական կոպ.։

Երեկոյթների սկիզբը ժամը 8-ին։

ՈՉ ԻԲՐԵՒ ՍԿԶԲՈՒՆՔ, ԱՅԼ ԻԲՐԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԽԵԼԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋ

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մի անդամի ընտրութեան առիթով նորից հրապարակի վրա է դրվել, նորից արծարծվում է մի հարց, սկզբունքային հարց, որից պէտք էր որքան կարելի է խուսափել, որովհետև այդ հարցը հեշտ լուծելի չէ և ունի այնպիսի բարդ կողմեր, որ դժուար թէ նա երբևիցէ բաւարար լուծում ստանայ։

Երբ Թիֆլիսի դումայի վարչութեան մի անդամի տեղ բացվեց, դուման որոշ նկատումներով հարկաւոր գտաւ ընտրել մի վրացու և ընտրեց երդուեալ-հաւատարմատար Ջաբադարիին, որի ընտրութիւնը, սակայն, նահանգական իշխանութիւնը չը հաստատեց և առաջարկեց նոր ընտրութիւն կատարել։

«Մշակն» էլ, իբրև հայ հասարակական կարծիքի արտայայտութեան մի օրգան, այն ժամանակ կողմնակից էր, որ ընտրվի վրացի, այսինքն, որ քաղաքային վարչութեան կազմի մէջ վրացի ազգաբնակութիւնն էլ ունենայ իր ներկայացուցիչը։ Այդ մոքով էլ «Մշակը» յայտնեց իր կարծիքը։

Որքան մենք գիտենք, թէ դումայի այն մասը, որ անհրաժեշտ էր համարում վրացու ընտրութիւնը, թէ «Մշակը», որ կողմնակից էր այդ ուղղութեան, ղեկավարվում էին ոչ թէ ազգայնական սկզբունքով, այսինքն այն սկզբունքով, թէ անպատճառ հարկաւոր է իբրև սկզբունք քաղաքային վարչութեան մէջ մտցնել ազգայնական ներկայացուցչութիւն և ամեն մի ազգ պէտք է ունենայ վարչութեան մէջ իր ներկայացուցիչը, ոչ, այլ ղեկավարվում էին լոկ գործնական խելացիութեան, գործնական կեանքի պահանջների և համերաշխութեան գաղափարի սկզբունքով։

Ազգայնական ներկայացուցչութեան սկզբունքը նախատեսված չէ նաև օրէնսդրութեան մէջ և այդ սկզբունքը մինչ է այսօր և կը մնայ դեռ երկար ամենավիճելի հարցերից մէկը։ Ձայնաւորներ և վարչութեան անդամներ ընտրելիս չը պէտք է բնաւ ղեկավարվել ազգայնական սկզբունքով, այլ միայն քաղաքային շահերի պաշտպանութեան նկատումներով։ Կարող է պատահել, որ այս կամ այն քաղաքի, այս կամ այն ազգայնական տարրի մէջ չը լինեն քաղաքի գործերին լաւ ծանօթ և հմուտ անձինք, այլ այդպիսիները լինեն, ղիցուք, ներկայ, առաւել բոլէրին մի որոշ տարրի մէջ. պէտք է դրանց և ընտրել և ամենևին պահանջ չը դնել, որ ձայնաւորներ կամ վարչութեան անդամներ ընտրվեն բոլոր ազգութիւնների ներկայացուցիչներից։ Պէտք է ընտրվեն քաղաքային գործերին հմուտ, քաղաքային շահերի պաշտպանութեան անձնուէր մարդիկ, առանց խտրութեան ազգութեան։

Սակայն եթէ մենք կողմնակից ենք եղել և այսօր էս կողմնակից ենք և անհրաժեշտ ենք գտնում, որ վարչութեան անդամի պաշտօնի համար ընտրվի վրացի, այդ պահանջը մեզ թելադրողը միայն գործնական խելացիութիւնն է, որոշ տակտն է, որ պէտք է ունենալ բոլոր այն գործերի մէջ, ուր հանդէս են գալիս զանազան ազգութիւններ։ Այն նկատումները, այն հիմունքները, որոնցով ղեկավարվեցին դումայի ձայնաւորները, երբ որոշեցին ընտրել վրացու և ընտրեցին Ջաբադարիին, այսօր էլ կան և մնում են, առանց որևէ փոփոխութիւն կրելու։

Պէտք է Թիֆլիսի վարչութեան կազմի մէջ լինի վրաց ազգաբնակութեան մի ներկայացուցիչ, որովհետև այդպէս է պահանջում տակտը, այդպէս է թելադրում գործնական խելացիութիւնը, այդպէս է պահանջում եղբայրական համերաշխութեան գաղափարը, քանի որ մենք տեսնում ենք, որ վրացու բացակայութիւնը կարող է դժգոհութիւն գրգռել վրաց հասարակութեան որոշ մասի մէջ, քանի որ գործնական առօրեայ կեանքի փորձերից մենք գիտենք, որ վրացի հասարակ բնակիչը, ժողովուրդը աւելի վստահութեամբ է վերաբերվում իր լեզուն, իր սովորութիւնները իմացող և ճանաչող և իրան աւելի մօտիկ կանգնած վրացուն, քան հային, ռուսին և այլն, երբ դիմում է դումա իր գործերի համար։

Եթէ մենք ղեկավարվենք ազգայնական սկզբունքով, այն ժամանակ մենք հայերս պէտք է պահանջէինք և դժգոհութիւն յայտնէինք, որ, օրինակ Գանձակում, Քութայիսում, Բաթումում, Փօթիում քաղաքային վարչութեան մէջ հայեր չը կան, կամ Բագւում կայ միայն մի հոգի հայ, փոխանակ երկուսի, երեքի։ Բայց մենք այդպիսի պահանջ չենք դրել և չենք դնում. միայն կասենք, եթէ Քութայիսում, Բաթումում, Փօթիում չեն ընտրել հայերին սկզբունքով, շատ վատ են վարվել մեր վրացի եղբայրները կամ թուրքերը՝ Գանձակում և Բագւում։

Մենք չենք խօսում այն հանգամանքի մասին, որ իսկապէս Թիֆլիսի դումայի այժմեան վարչութեան եղած անդամները մեծ մասամբ շատ հեռու են դասաւոր հայեր լինելուց և յայտնի չեն ամենևին իբրև հայկական ազգային գործիչներ, այլ նրանք լոկ ծագումով են հայ, քանի որ նրանք ոչ օրինաւոր կերպով հայոց լեզուն գիտեն, ոչ էլ մասնակցում են հայոց ազգային գործերին։

Եւ ուրեմն, ոչ թէ ազգայնական սկզբունքի պաշտպանութեան տեսակէտով, այլ լոկ գործնական խելացիութեան, լոկ տակտի և եղբայրական համերաշխութեան տեսակէտից մենք կողմնակից ենք և ցանկանում ենք, որ վարչութեան չորրորդ անդամի պաշտօնի համար ընտրվի վրացի։

Եթէ մենք համոզված լինէինք, որ պ. Ջաբադարիից բացի չը կայ այլ էս վրաց հասարակութեան և ինտելիգենցիայի մէջ ուրիշ արժանաւոր և ընդունակ ու հմուտ անձն քաղաքային կամ մունիցիպալական գործերի տեսակէտից, մենք կասէինք այո, չը պէտք է ընտրել վրացի, բայց փառք Աստուծոյ, վրաց ինտելիգենցիայի մէջ պակաս չեն կարող, ձեռնհաս ոյժեր, գուցէ աւելի մեծ թւով կան, քան հայերի մէջ, ուստի և մենք առանց վարանելու պնդում ենք և ցանկանում վերև առաջ բերված նկատումների հիման վրա, որ վարչութեան կազմի մէջ ընտրվի մի վրացի։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ. — Դիպլոմատիական շրջաններում շատ են խօսում այն մասին, որ շուտով Պետերբուրգ է գալու կրետական կառավարութեան կողմից յատուկ պատգամաւորութիւն, որ մտադիր է դիմել հովանաւորող պետութիւններին խնդրելով նպաստել միացնելու Կրետէն Յունաստանին։ Դեսպանութիւն այցելելու է բոլոր արեւմտեան եւրոպական մայրաքաղաքները։

Կարծում են, որ կրետացիների միսիան կը մնայ ապարդիւն, որովհետեւ բոլոր շահագրգռուած պետութիւնները կտրականապէս վճռել են պահպանել status quo-ն Բալկանեան թերակղզում։

—

Բեռլին. — «Berliner Tageblatt»-ին հեռագրում են, որ ամերիկական ֆինանսական աշխարհի ներկայացուցիչ Ջօն Համմօնդը եկել է Պետերբուրգ ամերիկական դրամատէրերի կողմից՝ Ռուսաստանում հացի մի շարք էլեւատօրներ (շտեմարաններ) հիմնելու վերաբերեալ բանակցութիւններ վարելու համար։

Այդ բանակցութիւններն արդէն աջողութեամբ են պսակվել։ Ասում են, որ ամերիկացիների կառուցած շտեմարանները կը դրվեն կառավարութեան կոնտրոլի տակ։ Լուրերին նայած, Համմօնդը կօնցեսիա է ստացել ռուդման աշխատանքներ սկսելու Թիւրքեստանում։ Պետերբուրգից նա մեկնում է Բեռլին, ուր ներկայանալու է Վիլհելմ կայսրին։

—

Կ. Պոլիս. —Կոչանի վիճակում ազգաբնակութիւնից զէնքեր խլելու ժամանակ ձերբակալված 74 բուլղարներ յանձնվեցին զինուորական դատարանին։ Այս օրերս, ինչպէս հեռագրում են «Vossische Zeitung»-ին, դատարանը կայացել է։ Դատավճիռը բոլորին ապշեցրեց իր չը տեսնված խստութեամբ. 6 դատապարտեալներ ենթարկվելու են մահապատժի, 18 հոգին ցմահ բանտարկութեան, 11-ը՝ 15 տարով, 19-ը՝ 10 տարով, 10-ը՝ 4 տարով և 4-ը՝ 3 տարով։

Դատավճռի տեղեկութիւնը Մակեդոնիայում թողեց ճնշող տպաւորութիւն և հազիւ թէ նա նպաստէ մտքերի հանգստացման։

—

Ձախակողմեան ֆրակցիաները այս օրերս հարցապնդում են ուղղելու Պետական Դումային ռուսական բանտերի խերի դրութեան մասին։ Իբրև հիմք ծառայելու է այն ընդարձակ նիւթը, որ ժողովել են սոց.-դեմոկրատները և աշխատաւորականները։ Առանձնապէս մեծ տեղ է տրվելու Օրլովի բանտին։

—

Յունվարի 17-ին լրացաւ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր կոմս Ի. Տօլստոյի պետական ծառայութեան 30 տարին։ Տօլստոյ ներկայումս գտնվում է Հռոմում։ Նրան ուղարկեցին շնորհաւորական հեռագիր։ („У. Р.“)

—

Պետերբուրգ. —«Колоколъ»-ը կաթողիկոսական հարցի առիթով «Россія»-ի յայտնած կարծիքի վերաբերմամբ գրում է. «Այն ժամանակ, երբ անկոչ պաշտպանները մեղադրում են ուղղափառ եկեղեցուն կրամոլայի մէջ, Կովկասում կազմակերպվում է Մեծ-Հայաստան կաթողիկոս-պապի գլխաւորութեամբ, որ միացնում է յանձին իր հոգևոր ու աշխարհիկ իշխանութիւնը»։

—

Գումարվում է Պետերբուրգում կանանց կրթութեան հարցերի համագումար։

—

Թիւրքաց զօրքերին Արաբիա փոխադրելու համար ազատ նաւատորմի շոգենաւեր վիջելու վարմունքը „Новое Время“-ն անուանում է աւանտիւրական, որ ռուսների դրութիւնը Հիջազում դարձնում է անտանելի։

—

Կուժինսկին արեւլագիտութեան ընկերութեան մէջ կարդացած զեկուցագրի մէջ յայտնում է, որ հնդկական երկաթուղին ռուսական առեւտրի համար ոչ մի նշանակութիւն չունի։ Պարսկաստանում հարկաւոր են երկաթուղագծեր Ջուլֆա-Հաջիկաբուլ-Աստարա-Սեւ-ծով, նաև Մեշէդ-Ասխաբադ-Աստարա-Ռաշտ-Թէհրան-Ջուլֆա-Թաւրիզ։

—

Ներքին գործերի մինիստրութիւնը 30,000 րուբլով ձեռք է բերում Բօլդինօ կալուածքը, ուր ապրում էր Պուշկինը։

—

Թէհրան. —Լուրեր են պտտում, որ բէակցիօներները փողեր են ստանում խռովութիւն սերմանելու համար, որպէսզի դրանով դրսից միջամտութիւն լինի։

—

Կրասնօեարսկ. —Շուլեխօվա գիւղում աւազակները սրի քաշեցին ութ հոգուց բաղկացած մի ընտանիքի։ Վերցնելով ընդամենը 30 կոպէկ՝ չարագործները փախան։

—

Տօմսկ. —Տեխնօլօգիական ինստիտուտում կատարվեցին շատ խուզարկութիւններ և ձերբակալութիւններ ուսանողների մէջ։

—

Մօսկվա. —Աչակերտեան պրօֆէսօրները միտում են գործադրելու կեանքում համալսարանների մասին մինիստրների խորհրդի հրատարակած որոշումը։ Համալսարանի րեկտօրը և պրօկուրօրը մտադիր են հրաժարվել։

—

Պարիզ. «New-York Herald»-ը Չինաստանից, ժանտախտի կենտրօնից, ստացաւ մի քանի հեռագիրներ։ Ֆրանսիացի բժիշկ Շաբանէտը, որ կառավարում է Շանխայում կարանտինները, հեռագրում է. «Համաճարակը գործում է կատաղօրէն։ Բացիլները «դումբէլ» ձեւի են։ Մկները և բաղլինջները ոչ մի դեր չեն խաղում համաճարակի մէջ։ Վարակը անցնում է կամ հիւանդների կղկղանքների հետ յարաբերութիւն ունենալուց, կամ օդի միջոցով, ինչպէս ինֆլուենցիան։ Առողջութեան ոչ մի դէպք։ Խավկինի շիջուկը չէ օգնում»։

Միսիայի ղեկավար, Ամերիկայից ուղարկված բժիշկ Պէկը հեռագրում է. «Ժանտախտի բացիլը նոյն է մնում շնչառութեան միջոցով։ Միկրոսկոպի տակ նա նման է բուբօնի ժանտախտային բացիլին։ Տարածվում է միայն անմիջական շփման օգնութեամբ։ Հարիւր հիւանդից համարեա բոլորն էլ մեռնում են։ Ոչ մի դէպք չը կայ, որ Խավկինի դեղը օգնէ»։

Բժիշկ Կրիստին Մուկդենից հեռագրում է. «Համաճարակը անսովոր ուժեղ է։ Ցուրտը նպաստում է նրան։ Կարելի է սպասել, որ տաքութիւնն ընկնելուց կերևայ բուբօնի ժանտախտ։ Առողջանալու և ոչ մի դէպք։ Խավկինի շիջուկը անօգուտ է։ 200 դիակներ այրեցին։ Խարբինից ուղարկված են զօրքեր, որոնք Մեծ-պատի մօտ պէտք է կանգնեն և վերադարձնեն Մուկդենից փախչող կուլիներին»։

ԱՐԱԲՆԵՐԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

—

Արաբական անցքերի մասին յայտնի աշխարհագէտ Ա. Մուզիլը գետեղել է մի յօդուած „Neue Freie Presse“-ում, որի գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են.

Արաբական ցեղերը սահմանադրութեան յայտարարելը հանդիպեցին շատ համակրանքով։ Թէև միապետականութեան օրով արաբների կախումը կենտրոնից միայն անուանական է եղել, բայց սահմանադրական ռեժիմից սպասում էին ազգային անկախութեան պաշտօնական ճանաչումը և հաստատումը։ Մի քանիսները դեռ աւելին էին սպասում, որ կը տրվի քաղաքական յայտնի անկախութիւն. ըստ երևոյթին մի քանի խոստումներ տրված են եղել նոր ռեժիմի հէնց առաջին օրից։ Բայց երիտասարդ թիւրքերի վերջնական յաղթութիւններից յետոյ, բոլոր յոյսերը խաբվեցին և արաբները այլ բանի պատահեցին. կենտրօնական կառավարութիւնը սաստկացրեց նշանաւոր չափով իր պահանջները նրանցից։ Հպարտ իրանց կուլտուրայով և լեզուով—ղուրանի կուլտուրայով և լեզուով—իրանց հարուստ և հին գրականութեամբ, պատմական անցեալով, իրանց տեսակէտից աւելի կրթված արաբները խիստ վիրաւորվեցին են, որ կառավարութիւնը ուսումնարաններ է բացում թիւրքական լեզուով։ Շէյխներին և ժողովրդական մասսաներին խիստ գրգռում է այն հանգամանքը, որ երիտասարդ-թիւրքերը, բոլոր պաշտօնները մեծից մինչև փոքրը, յանձնում են պատրիւն օտտօմաններին, որոնք ոչ արաբերէն գիտեն, ոչ էլ ծանօթ են տեղական պայմաններին։ Վերջապէս հարկերի անշեղ գանձումը և զինուորներ պահանջելը իր դէմ յարուցեց բոլոր ժողովրդին։ Ցեղերը զգացին, որ իրանց կէսանկախութեանը վտանգ է սպառնում։ Այս պատճառներից առաջացած յուզմունքները առաջացրին այս և այն տեղ բունտեր, որ վերջ ի վերջոյ բռնեց բոլոր երկիրը։

Անցեալ տարվայ վերջերին թիւրքերը սկսեցին կռուել այս կամ այն ապստամբ ցեղի դէմ։ Միջագետքում, Բասսօրի վիլայէթում, բեդուինների ցեղը ջարդեց մի մեծ թիւրքական զօրաբաժին, դա դեկտեմբերին էր։ Բաղդադի վալին հազիւ էր զսպում յուզված ցեղերի ապստամբութիւնը, արաբական անապատի ամենահզօր և բազմամարդ ցեղը, անեզները չը միացան ապստամբներին շնորհիւ Դամասկոսի վալիի նրանց հետ կնքած սաօնթալի պայմանի, այժմ անեզները ցեղական կռուով են զբաղված, բայց հաւանական է, որ թիւրքերը ընդհարում ունենան և սրանց հետ. անեզները կարող են պատերազմի դաշտ հանել 50,000 գեղեցիկ զինված կռուողներ։ Քաջամարտիկ դրուզների ապստամբութիւնը ճնշելը պահանջեց մեծ ջանք և եռանդ թիւրքերի կողմից։ Սակայն դրուզները դեռ խաղաղացված չեն, այնպէս որ Լիբանանից հնար չը կայ դուրս բերել թիւրքական զօրքերը, մօտ 40,000 զինուորներով։ Նոյն իսկ այդպիսի զօրեղ զօրամասի նկարագրութիւնը չը խանգարեց արաբական ցեղերին անցեալ դեկտեմբերին գրել և աւերել Էլկէրակ քաղաքը։ Դեկտեմբերին ապստամբութիւն ծագեց Հիջազում. 150 վերստի վրա քանդվեց նոր շինվող երկաթուղին։ Վերջապէս բռնկվեց ապստամբութիւնը Եմենում արդէն մեծ ծաւալով, բայց դրա մասին հետեւեալ անգամ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Մենք հաղորդեցինք, որ էջմիածնի սինօդը միջնորդութիւն է յարուցել՝ կաթողիկոսի ընտրութիւնները արագացնելու համար։ Նկատեցինք նաև, որ հարկ չը կար խնդրելու այդ փութացումը։

Տեղական „Тиф. Лис.“ թերթը տպել է երէկվայ համարում մի յօդուած, որ հարկաւոր ենք համարում ամբողջովին առաջ բերել։

«Էջմիածնի հայ-լուսաւորչական սինօդը միջնորդութիւն է յարուցել բարձր կառավարութեան առաջ՝ փութացնելու ամենայն հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը։ Համաձայն 1836 թ-ի «Պօլօժենիէի», նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնները պէտք է կատարվի կաթողիկոսի վախճանից մի տարի յետոյ։ Որովհետեւ Մատթէոս II վախճանվեց 1910 թ. դեկտ. 11-ին, ուստի նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնը չը պէտք է 1911 թ. դեկտեմբեր ամսից վաղ նշանակվէր։ Սակայն սինօդը միջնորդում է, որ ընտրութիւնները նշանակվեն 1911 թ. սեպտեմբերին։

Այդպիսի միջնորդութիւն յարուցեց սինօդը և 1908 թ. Մատթէոս II ընտրութիւնների ժամանակ, բայց ներքին գործերի մինիստրը չը յարգեց։ Մենք հիմք ունենք մտածելու, որ ներկայ միջնորդութիւնը՝ ընտրութիւնները սեպտեմբեր ամսին նշանակելու համար, համակրութեան չի հանդիպի Ռուսաստանի, ինչպէս և Թիւրքիայի, Պարսկաստանի, Եգիպտոսի և Ամերիկայի հայ ժողովրդի մէջ։

Այդ անհամակրութեան հիմունքը հետեւեալներն են.

Միջնորդութեան նախաձեռնողները պատճառաբանում են այդ միջնորդութիւնը նրանով, որ եթէ 1836 թ. «Պօլօժենիէն» մի տարի ժամանակամիջոց է սահմանել, այդ նրա համար, որ XIX դարի սկզբին, երբ հրատարակվեց «Պօլօժենիէն», հաղորդակցութեան ճանապարհները և միջոցները դժուարին էին և երկարատև ժամանակ էր պահանջվում՝ ծանուցանելու համար երկրագնդի վրա ապրող բոլոր հայերին և հրաւիրելու համար նրանց՝ ուղարկել ներկայացուցիչներ Էջմիածին՝ նոր կաթողիկոս ընտրելու, այժմ, ասում են միջնորդութեան հեղինակները, քանի որ կան հաղորդակցութեան յարմար և արագ միջոցներ, հարկ չը կայ պահպանել օրէնքի պահանջը միամեայ ժամանակամիջոցի վերաբերմամբ։ Այդ պատճառաբանութիւնը կամ արդիւնք է թիւրիմացութեան, կամ կանխամտածեալ անհետացումն այն դրդիչ պատճառների, որոնք ստիպեցին 1836 Պօլօժենիէի հեղինակներին և օրէնսդիրներին՝ սահմանել միամեայ ժամանակամիջոց։ Որպէսզի էջմիածնի կաթողիկոսը լինի հայոց եկեղեցու ամենից ճանաչված պետ, որպէսզի նա ունենայ անհերքելի հեղինակութիւն երկրագնդի ամբողջ հայ ժողովրդի վրա, անհրաժեշտ է, որ նրան ճանաչեն բոլոր երկիրների հայերը, որպէսզի նրա նախորդ գործունէութիւնը և կենսագրութիւնը ծանօթ լինի ամենքին, իսկ այդպիսի բազմակողմանի, մանրամասն ուսումնասիրութեան համար միամեայ ժամանակամիջոցը հաղորդակցութեան նոյն իսկ ներկայ արագ և յարմար միջոցների ժամանակ շատ էլ մեծ չէ։ Նախորդ երկու կաթողիկոսների՝ Խրիմեանի և Իզմիրլեանի ընտրութիւնների ժամանակ այդպիսի ուսումնասիրութիւնը առանձին կարիք չէր ներկայացնում, որովհետեւ հանգուցեալ երկու հովուապետներն էլ հանրածանօթ էին։ Բայց այժմ խնդիրը բոլորովին այլ է։ Այժմ հայոց բարձր հոգևորականութեան մէջ չը կայ մի այնպիսի կենտրօնական, նշանաւոր և արժանիքների տէր անձնաւորութիւն, որի վրա կարելի լինէր կանգ առնել, որ կարողանար համախմբել իր շուրջը հասարակական կարծիքի բոլոր հոսանքները, բոլոր կուսակցութիւնները։ Այն կանդիդատները, որոնք այժմ հանդէս են բերվում զանազան հոսանքների կողմից, անկարող են ամենքին գոհացնել նոյն իսկ ամենաանպահանջկոտ հայերին. շատ ժամանակ է պէտք ուսումնասիրելու համար, որոշ ուղղութիւն բռնելու համար, քննադատութեան, անաչառ, բազմակողմանի գնահատութեան ենթարկելու համար կանդիդատների գործունէութիւնը և անցեալը, որպէսզի կարելի լինի, վերջ ի վերջոյ կանգ առնել նրանցից մէկի վրա։ Ուստի և պէտք է շատ զգոյշ լինել, որպէսզի անուղղելի սխալ չը գործվի։ Իսկ այդպիսի սխալի մէջ հեշտութեամբ կարելի է ընկնել, փութացնելով կաթողիկոսի ընտրութիւնները։

Ներկայումս միակ կանդիդատ հանդիսանում է Կ. Պօլսի նախկին պատրիարք Օրմանեանը, որի հեղինակութիւնը, ընդունակութիւնը և ներհուն հմտութիւնը ճանաչում են նոյնիսկ նրա հակառակորդները։ Հայ ժողովրդի, մանաւանդ Ռուսաստանի հայ ինտելիգենցիայի մէջ նա ունի շատ կողմնակիցներ, բայց հայ առաջադէմ մամուլը ինչպէս և հասարակութեան առաջադէմ մասը չի վստահանայ ընել նրա թեկնածութիւնը, մինչև որ Օրմանեանի համբաւը չը վերականգնվի Թիւրքահայոց Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի ձեռքով և երկու տարի առաջ նրա վրա բարդված մեղադրանքները չը հերքվեն։ Ճիշդ է, այդ մեղադրանքները բարդեցին նրա վրա նրանք, որոնք այն ժամանակ ցանկանում էին հեռացնել նրան կաթողիկոս ընտրվելու հնարաւորութիւնից, բայց մի անգամ որ մեղադրանքը պաշտօնապէս ձևակերպվել է, միանգամ որ Ազգային Երեսփոխանական ժողովը ընտրել է քննիչ յանձնաժողով, անհրաժեշտ է, որ միևնոյն ազգային ժողովը արտասանէ իր վերջնական դատավճիռը։ Առ այժմ միայն քննիչ յանձնաժողովն է եկել այն եզրակացութեան, թէ Օրմանեանին դատապարտելու ոչ մի հիմունք չը կայ։ Բայց հարկաւոր է և ազգային ժողովի վճիռը։ Իսկ դրա համար ժամանակ է հարկաւոր։ Եւ ահա ինձ թւում է, որ սինօդի միջնորդութիւնը մի գիմնակաւորված ձգտումն է՝ հնարաւորութիւն չը տալ Օրմանեանին վերականգնել իր համբաւը։

Ամենայն դէպս ինչ տեսակէտից որ նայելու լինենք խնդրի վրա, կաթողիկոսի ընտրութիւնները արագացնելու միջնորդութիւնը հանդիսանում է ոչ յօգուտ հայոց եկեղեցու և հակառակ նրա շահերին։ Իսկ եկեղեցու ընթացիկ գործերը շատ լաւ կարող է վարել տեղապահ Սուրէնեան արքեպիսկոպոսը, որ առաջ էլ գեղեցիկ կերպով կատարել է այդ պաշտօնը»։

ՋԱՒԱԴ-ԲԷԿ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

—

Շուշուց հեռագրում են, որ այդտեղ վախճանվել է Ջաւադ-բէկ Իշխանեան։

Հանգուցեալը անծանօթ անձնաւորութիւն չէր և իբրև հասարակական ու ազգային գործիչ իր ժամանակին բաւական աչքի ընկնող դեր է կատարել Շուշու և Ղարաբաղի ազգաբնակութեան կեանքի մէջ։

Նա եօթանասնական թւականների ուսանող էր և ուսանողական շարժումների ժամանակ աքսորվել էր իր հայրենիք Շուշին, լինելով բժշկական ֆակուլտէտի 4-րդ կուրսի ուսանող։ Ստիպված լինելով ապրել Շուշում, նա սկսեց պարապվել մանաւոր ուսուցչութեամբ, ապա փաստաբանութեամբ։ Մի քանի տարի էլ եղաւ Շուշու թեմական դպրոցի տեսուչ և ուսուցիչ ապա ընտրվեց Շուշու քաղաքագլուխ և եռանդուն մասնակցութիւն ունեցաւ հասարակական և ազգային բոլոր գործերին։

Ջաւադ-բէկ Իշխանեանի—որ վախճանվեց 60 տարեկան հասակում—մահվամբ բնուշու ժողովուրդ զրկվեց մի օգտակար և սիրտանի ոյժից։ Հ. Ա.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ախալքալաք, 11 յունվարի

Երէկ, ամսիս 13-ին, հողին յանձնեցինք Թադէոս ք. Ասովմեանի մարմինը։

Երկանե հասարակութիւնը մինչև օրս չը տեսնված բազմութեամբ լցրել էր տեղիս եկեղեցու բակը։ 3000-ից աւելի հայեր, բաւականաչափ թուրքեր եկել էին իրանց վերջին հրաժեշտը տալու ամենից յարգված ու սիրված հայ Թադէոսի մարմնին։

Դեռ 8 օր առաջ առոյգ ու զուարթ, ժպիտը դէմքին շրջում էր նա. սակայն 4 օրվայ կարճատեւ հիւանդութիւնից յետոյ, ամսիս 10-ին կնքեց իր մահկանացուն, քամելով շատ շատերի աչքերից դառն արտասուքներ։ Նրա մահը յանկարծակի բերեց Ախալքալաքի ամբողջ հայ համայնքին. ոչ ոք չէր կարողանում հաւատալ այդ անսպասելի և վշտալի լուրին։ Արդէն պարզ էր ամբողջ հասարակութեան համար, որ այլ ևս չը կայ անկաշառ հովիւը, որ 12 տարի շարունակ բարի հայր և լաւ ընկեր է եղել Ախալքալաքում բոլորի համար։ Զգաց ժողովուրդը, որ կորցրեց ամենահաւատարիմ հասարակական գործչին, նրան, որ անձնուէր կերպով աշխատել է յօգուտ հասարակութեան բարիքի, միշտ եղել են նրա հետ, նրա մէջ և առաջնորդել է նրան, վշտակից է եղել հասարակութեան և ուրախացել նրա հետ։

Յանձին Թադէոս քահ. Ասովմեանի դըպրոցը կորցրեց իր անփոխարինելի և անխոնջ աշխատաւորին, որը դանէ դուռ ընկած, «մուրում» և անվերջ «մուրում» էր, կանգուն պահելու այն հաստատութիւնը, որը մայրենի լեզուի, գրականութեան և դաստիարակութեան միակ պահպանող տաճարն է հանդիսանում Ախալքալաք գաղթած հայ համայնքի։ Ուսուցչական խումբը կորցրեց իր փորձառու պաշտօնակցին և որ գլխաւորն է, իր լաւ ընկերոջ։ Հոգաբարձութիւնը իր նախագահին և պարտաճանաչ ու անձնուէր անդամին։

Մահվան օրն և եթ ծխ. դպրոցի աւագ ուսուցչի հրաւէրով կայացաւ հոգաբարձական ժողով, ուր որոշվեց անյապաղ գումարել ծխական ժողով՝ արժանավայել պատւով և հասարակութեան հաշւով թաղելու բոլորին սիրելի գործչին։ Հետեւեալ օրը կայացաւ ծխական ժողով, որը միաձայն ընդունեց հոգաբարձութեան առաջարկը և տեղն ու տեղը իր մէջ հանգանակեց 333 րուբլի, որը յետագայում հասաւ մինչև 600 րուբլու։

Ամսիս 13-ն կատարվեց թաղման հանդէսը, որին մասնակցում էին հեռագրով հրաւիրված 4 քահանաներ։ Պատարագին երգում էր դպրոցի քառաձայն խումբը՝ ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Պապեանի։ Եկեղեցական կարգերը կատարելուց յետոյ դագաղը, ուղեկցութեամբ հազարաւոր մարդկանց, դրվեց ծխական դպրոցի առաջ, ուր խօսեցին Թուրքերի մօլլան, հոգաբարձութեան անդամ Բ. Աթայեան և աւագ ուսուցիչ՝ Գ. Հայկունի, գրուատելով հանգուցեալի հասարակական գործունէութիւնը։ Այնուհետեւ Ախալքալաքում չը տեսնված հրակայական թափօրը առաջ շարժվեց դէպի գերեզմանատուն, ձեռքերի վրա տանելով դագաղը։ Բոլորից առաջ գիմնազիայի աշակերտուհիները տանում էին 10 պսակներ, որոնք դրված էին՝ ծխական դպրոցի ուսուցչական խմբի, հոգաբարձութեան, Ախալքալաքի Հայ Կան. Բարեգ. Ընկ. վարչութեան և ուսուցչական խմբի, տղայոց գիմնազիայի ուսուցչական խմբի, նոյն գիմնազիայի հայ աշակերտութեան, աղջկանց գիմնազիայի հայ աշակերտուհիների, արհեստաւորների, գործակատարների, պարսկահայերի և համակրողների կողմից։ Զաքաթալայի հոգաբարձութիւնը ի դիմաց տեղիս հայ համայնքի հեռագրել էր պսակ դնել համաքաղաքացի յարգված քահանայի դագաղի վրա, բայց դժբաղդաբար հեռագիրը կարգադրիչ յանձնաժողովից անկախ պատճառներով ուշացել էր։ Պսակներից յետոյ գնում էին ծխ. դպրոցի III և IV բաժ. աշակ.-աշակերտուհիները, ինչպէս նաև պրօգիմնազ. և գիմնազիաների հայ աշ.-աշակերտուհիները, որոնք այդ օր ազատ էին թողնված պարապմունքներից։ Այնուհետեւ տանում էին դագաղը եկեղեցական թափօրով։ Բնութիւնը, իր փայլուն արեւով նպաստում էր թափօրի հանդիսաւոր խաղաղութեան։ Բաւական ուշ միայն թափօրը հասաւ գերեզմանատուն, ուր հողին յանձնվեց հանգուցեալ հովուի մարմինը, որը, որքան մեզ յայտնի է՝ առաջինն է իր պաշտօնակիցների մէջ այդպէս մեծ յարգանքով ու շքով թաղվում հայ հասարակութեան կողմից։ Գերեզմանի վրա խօսեցին Թ. Հախնազարեան և Մերլի քահանաներից հայր Արշակը՝ խրախուսելով հասարակութեանը սիրով տանել այն գործը, որ այնքան մօտ էր հայր Թադէոսի սրտին։ Գան

—

Ջուլֆա (ռուս.-պարսկ. սահ.), 13 յունվ.

Ջուլֆան օրէ-օր առաջ գնալով առաջ է բերում և շատ կուլտուրական կարիքներ, որոնք այնքան զգալի են, որ ջուլֆացիների անտարբեր վերաբերմունքը միմիայն զարմանք կարող է առաջ բերել։ Ամենագլխաւոր կարիքներից մէկը ուսումնարանի բացակայութիւնն է, որի լինելը Ջուլֆայում, մանաւանդ հայերի համար, շատ անհրաժեշտ է։ Շատ երեխաներ ընկնելով ձեռքից-ձեռք կորցնում են իրանց ցանկութիւնը դէպի ուսումը և պարզ է, որ իր ժամանակին այս ցաւալի երևոյթը կը տայ իր անցանկալի պտուղները։

Մի քանի ամիս է, որ մի ինչ որ տիկին Սիմօնեանց ազգանունով պարապվում է իր տան անկիւնում մի քանի զոյգ երեխաների հետ, բայց ինչ օգուտ դրանից. մինչդեռ այդ պարապմունքը անսխտեմատիկ է, որի մէջ մեղաւոր է ոչ թէ յարգելի տիկինը, այլ երեխաների ծնողները։ Մէկի մօտ մի բարեկամ ուսանող գալուց իսկոյն ընդհատում են պարապմունքի գնալը, որպէսզի մի քանի կոպէկներ շահեն օգուտ քաղելով ուսանողի գալուստից և շատ հաւանական է, որ այսպիսի պարագայում երեխաները կորցնում են իրանց ժամանակը։

Ջուլֆայի վաճառականները շատ հարուստ են և երկդասեան ուսումնարան հիմնելը նրանց համար ոչ մի արգելք չի առաջ բերել։ Ջուլֆան իր առեւտրի դիրքով խոշոր դեր է կատարում և այս իսկ պատճառով օրէ-օր ժողովուրդը շատանում է և հետեւապէս էլ կուլտուրական կարիքները աւելանում են։

Այստեղի առեւտրի մասին գաղափար կազմելու համար, միւս անգամ կը տամ ստոյգ թւեր և մի քանի կարեւոր տեղեկութիւններ։ Ջուլֆացի

—

Ցարսկի-Կօլօդցի, 13 յունվարի

Յունվարի 1-ից, բացված է Կ. Հ. Բ. Ընկ. տեղական ճիւղի գրա-ընթերցարանը։ Նա ստանում է՝ «Մշակ», «Խաթարալա», «Նոր-Դպրոց», «Գիւղատնտես», „Тифл. Листокъ“, „Нива“ և «Սախալխօ Գազէթի»։ Գրա-ընթերցարանը ձրի է։ Նրա օգտին անցեալ ամսին մի ներկայացում տրվեց։

Յունվարի 9-ին, հայոց դպրոցում սարքվեց տօնածառ աշակերտների և դրսի երեխաների համար։ Ներկայ էին մօտ 40 երեխաներ։ Աշակերտները և աշակերտուհիները արտասանեցին ոտանաւորներ հայերէն և ռուսերէն լեզուներով, որոնք ընդմէջվում էին ազգային և ժողովրդական երգերով։ Փոքրիկ երեխաները՝ Վ. Ամեան, Ս. Օհանջանեան և Մ. Բարսամեան աջող կատարեցին Թումանեանի «Շունն ու կատուն»։ Վառվեց տօնածառը և երեխաները շրջան կազմելով՝ պարեցին «Ո՛յ նազանըմ», «Լէպօ» և «Քեօռ օղլի»։ Մանուկներին բաժանվեց միրգ։ Երեխաները ձրի էին, իսկ հասակաւորները վճարեցին 20-ական կոպէկ։ Ափսոս որ աշակերտների ծնողներն ու ազգականները չը գնահատեցին ուսուցչի և աշակերտների աշխատանքը և եկան փոքր քանակութեամբ։ Շնորհակալութեան արժանի է Աբգար Լիմոնջեան, որն ընծայեց տօնածառ դպրոցին։ Հանդէսը փակվեց ժամը 9-ին։ N. N.

—

Գանձակ, 18 յունվարի

Երեք տարի առաջ ս. Յովհաննէս եկեղե-

յու ծխականները որոշում կայացրին, նոյն եկեղեցուն պատկանող հին բաղնիքի տեղ կառուցանել մի հայարկանի շէնք, որի վերին մասում զետեղվելու էր թատրոնական բեմ, իր բոլոր յարմարութիւններով։ Այն միակ հիմնարկութիւնը, որ հանրակրթական գործին ծառայութիւն մատուցանելուց զատ կապելու էր քաղաքիս երկրորդ մասը առաջինի հետ, որոնք այսօր զատ-զատ ապրելով առաջ են բերում անջատում երկու համայնքների մէջ, եւ գիծ քաշելով համայնութեան եւ համերաշխութեան սերտ յարաբերութեան վրա։

Մխականները թատրոնական շէնք ունենալու, հայի չափ կարիք զգացվող խնդրի որոշումն կայացրին ու գրվեցին, հաւատ ունենալով, որ իրանցից լիազօրութիւն ստացած հոգաբարձութիւնը ոչ մի ջանք չէ խնայում իրականացնել մի համակրելի հիմնարկութեան գործ։

Մասնագէտների աջակցութեամբ կազմվեց նախահաշիւ, գծվեց յատակագիծ։ Յատակագիծը հաստատվեց շինարարական հիմնարկութեան կողմից։ Հին բաղնիքի շէնքը կապալառուների միջոցով քանդվեց։ Բացվեց հիմքերը։ Հող, կիր քար կրվեցին։ Եղան մարդիկ, որ մինչեւ իսկ խոստացան չնչին տոկոսներով փող բաց թողնել, այդ հանրակրթական հիմնարկութեան շէնքը շուտափոյթ իրականացնելու տենչով։ Բայց չանցած երկու ամիս գործը կանգնեց։

Ինչու...

Այդ մի հարցն, ընթերցող։ Մենք գիտենք միայն եւ միայն խօսել, ճառաւն փրփրելով մեղել, ցաւակցական ճառեր ու բացագանչութիւններ ուղղել դէպի հասարակական ցաւոտ խնդիրները, բայց մատը մատին կպցնել, կենսական նշանակութիւն ունեցող հարցերին սերտ կերպով մօտենալ, իրական հողի վրա դնելու վառ տենչով, մեզանից հեռու, այնքան որքան երկինքը՝ երկրից։

Դառնանք...

Ամեն մի հասարակական կենսական նշանակութիւն ունեցող խնդիրներ, երբ դրվում են հրապարակի վրա, որոնց իրագործելու համար պահանջվում է միութիւն, սերտ աջակցութիւն, գործի մարդ լինել եւ ոչ խօսքի, ընդհակառակը, քաջքաջէնջ ու մեղցնող թայֆայականութիւնը, իր հրէշաւոր պատկերով, մէկի արածը միւսը պախարակելով, մի ուրիշի շինածը մի այլը քանդելով սեւ խաչ են դնում հասարակութեանը կեանք ու շունչ տուող ամեն մի գործի վրա, թողնելով տխուր իրականութեան կրծքին կախված սովորական պատկերը, սովորական մաղձ ու մռայլապատ կեանքը։

Ահա ինչու երեք տարի առաջ որոշված մի համակրելի հիմնարկութեան շէնքը, որ դպրոցի չափ ծառայութիւն է մատուցանելու, առանց խտրութիւն դնելու ազգերի ու կրօնի մէջ, ձգձգվել է մինչեւ այսօր։

Բայց անկարող ենք ծածկել մեր ուրախութիւնը։ Մօտ օրերս իրանց պաշտօնի մէջ հաստատված նորընտիր հոգաբարձութիւնը, գլուխ ունենալով փոխանորդ Լեոն վարդ. Փաքրեանցին, որոշել է ինչ ջանքերով էլ որ լինի իրականացնել թատրոնական շէնքի գործը, խնդրելով հասարակութեան բանիմաց տարրի աջակցութիւնը։

Յոյս ունենք, որ այս անգամ հոգաբարձութիւնը ոտքի տակ տալով ամեն մի խոչընդոտ, իրանից հեռու կը քշէ նրանց, որոնք խօսել գիտեն եւ ոչ շինել, ու հաստատ քայլերով կը մօտենայ իր որոշմանը. մի շէնք, որից բղխում է լուսաւորութիւն, առաջադիմութիւն եւ հանրակրթական գործի լիակատարութիւն։

Գալով Ս. Յովհաննէս եկեղեցու բանիմաց ծխականներին, կասենք. բաւական է որքան աւերիչ թայֆայականութեան, եսի կաշկանդող իշխանութեան, ծեծերի ու հայհոյանքների ասպարէզ դարձրինք ամեն մի հասարակական բնոյթ կրող խնդիր ու հարցեր՝ իր սաղմում խեղդելով նրանց գոյութիւն առնելը։ Ժամանակ է, շրջահայեաց լինել, ժամանակ է ձեռք մեկնել ու իրագործել այն խնդիրները, որոնք այսօր երեսի վրա են ձգված ու պահանջում են, գործի մարդ, նուիրված հասարակութեան շահերին։

Սարգօ

ՆԱՄԱԿ ՀԵՌԱՒՈՐ-ԱՐԵՒԵԼՔԻՑ

Խարբին, 4 յունվարի

Խարբինը, որ մի ժամանակ իր փարթամութեամբ աչքի էր ընկնում, հարիւրներով զոհաբերութիւններ էր անում, այժմս թուլացած, ուժից ընկած, օրական ապրուստն հայթայթելով մի կերպ անցնում է իր օրերը։ Վաճառականութիւնն ընկած է, ժողովուրդի ձեռքից փողը դուրս եկած եւ քաղաքը հրէաներով լցված։ Ամեն գործ հրէաների ձեռքին է։ Մեծ քաղաքային խորհրդարան, թէ անդամներ, թէ ծառայողներ հրէաներ են։ Տասից մի մասը հազիւ ռուսներ են։ Կան տեղումս հայեր, վրացիներ, որոնք ոչ մի ներկայացուցիչ չունեն քաղաքային խորհրդում։ Տեղիս հայերն ու վրացիները սիրով են միմեանց հետ։ Պատերազմի ժամանակ աշխատած տասնեակ հազարներ ձեռքերից գնացել է «սելավի բերածը սելաւն կը տանէ», այդպէս է ասում ժողովրդական առածը։ Այժմ ամեն մարդ հազիւ հազ իր գոյութիւնը կը պաշտպանէ։ Երեք տարի առաջ Խարբինում երեք հազարից աւելի հայեր կային, բայց այժմ հազիւ երեք մասից մինը մնացած լինի։

Սիբիրի հայ քահանայ Խուստամեան բնակվում է Վլադիվոստոկում. այս օրերս հեռագիր էր տուել տեղիս հայ վաճառական Գրիգորին եւ հարցրել՝ եթէ Խարբինի հայերը կը ցանկանան, որ նա այս Ջրօրհնեաց տօնին գայ Խարբին։ Խարբինը այժմ վարակված է ժանտախտ ցաւով։ Օրական հարիւրաւոր չինացիք են մեռնում։ Չինացիք փախչում են Խարբինից։ Օրական հիւանդացածների եւ մեռնողների ցուցակը պատերի սիւների վրա կպցնում են, որ մեծ սարսափ է ազդում թէ ռուսների եւ թէ եւրոպացիների վրա։ Տեղական իշխանութիւնը վճռել է պատահած չինացուն բռնել եւ կարանտին ենթարկել։ Չինացոց բռնում են հարիւրներով եւ տանում կարանտին, էլ այնտեղից բաց չեն թողնում, իսկ որոնք չեն մեռնում, ուղարկում են իրանց հայրենիք։ Խարբինում, կիտայսկի փողոցում, ուր չինայոց ձեռքից անցուդարձ անելը դժուար էր, այժմ քեզ կը պատահի, որ չինայի տեսնէք, բացի խանութպաններից։ Չինացոց ժողովելը լինում է հետեւեալ կերպով։ Այսօր զօրքով շրջապատեցին Խարբինի Նովոգորոդնի բազարը, բացի նրանցից, որոնք կանգնած են խանութներում եւ առեւտուր են անում. բոլոր չինացոց ժողովեցին առանց խտրութեան, առողջ եւ հիւանդ ու բոլորին տարան կարանտին։ Այդ առաջին անգամը չէ մինչեւ օրս մի քանի անգամ է եղել այդպիսի բան։ Զուր է անցնում չինացոց աղաչել պաղատելը, թէ ես այս ինչի ծառան եմ, թէ ես ահա տալով ուրիշի համար ապրանք եմ բերել, եւ կամ թէ ես եկել եմ իմ ապրանքս ծախելու։ Ամեն բան մնաց բազարում եւ նրանց տարան կարանտին։ „Новая Жизнь" լրագրի մէջ տպվել է ժանտախտից հիւանդացողների եւ մեռնողների ցուցակը։ Յունվարի 1-ից մինչեւ 3-ը բերել են ժանտախտային բարակ 28 չինացիներ, մեռել են 23, կարանտինում կան 1683, նորից բերեցին 532 հոգի, ընդամենը 2210 հոգի։ Դա միմիայն Խարբինումն է։ Այդ լրագրի ասելով, Խարբինից կէս վերստ հեռաւորութեամբ Ֆուձիադեանում օրական մեռնում են 150-ից մինչեւ 200 հոգի։ Մեռնողների մարմինները ձգված են փողոցներում Սունգարա գետի ափում եւ քաղաքից դուրս ձորերում, որոնց ուտում են շներն ու թռչունները։ Չինացիք իրանց մեռածներին չեն թաղում, ոմանք գցում են փողոցներում եւ ոմանք դնում են դագաղում եւ տանում քաղաքից դուրս թողնում։ Այս օրերս վախճանվեց տեղումս Ֆրանսիացի բժիշկ բակտերիոլոգ Մինիէն, որը չինաց կառավարութեան կարգադրութեամբ եկել էր Ֆուձիադեանում հիւանդներին բժշկելու. ինքն էլ վարակվեց եւ մեռաւ։ Տեղական չինացոց ասելով Ֆուձիադեանից 20 վաճառականներ գնացել են Պեկին գանգատվելու. նրանք ասում են թէ ինչո՞ւ հիւանդացողներն միմիայն չինացիներ են, եթէ չումա է, նա պիտի տանէ չինացուն էլ, եւրոպացուն էլ, բայց հիւանդացողն ու մեռնողը միմիայն չինացիներն են։

Ս. Օ. Սիբիրցի

ԹԻՖԼԻՍԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ

Ուրբաթ օրը տեղի ունեցան հետաքրքրական զեկուցումներ երկու ընկերութիւնների մէջ։

Պտղաբուծական Ընկերութեան մէջ ագրոնոմ Տիմոֆէեւ, որ նորերս ճանապարհորդել էր Միջերկրական ծովափի երկիրներում զեկուցեց Ֆրանսիայում եւ Իտալիայում իր տեսած տնտեսութիւնների մասին։ Նա այցելել էր նոյնպէս եւ Ալժիրը։

Զեկուցանողը հետաքրքրվել էր գլխաւորապէս ձիթենիի, լիմոնի, նարնջի եւ ուրիշ մի քանի բուն հարաւային բոյսերի մշակութեամբ։

Ձիթենին շատ տեղերում շարունակում է լայն արդիւնք բերել եւ վարձատրել իր տիրոջ խնամքը եւ աշխատանքը։ Բայց կան եւ տեղեր, ուր ձիթենուն սկսել են վնասել կեղծված իւղերը, մրցելով նրա հետ իրանց էժանութեամբ եւ համակերպված նմանողութեամբ։

Նոյն նիստում ցոյց տրվեցին զանազան տեսակի մրգեր, որոնց թւումն էին Ախալցխայի խնձորի տեսակներ՝ փալամա, աօբալմա դիմացկուն տեսակները, նաեւ Գօրու գաւառում տարածված տեղական եւ եւրոպական տեսակները։

Բնութեան սիրող ընկերութեան մէջ Նըչանինով կարդաց մի հետաքրքրական զեկուցում նախապատմական մարդու մասին։ Զեկուցանողը բերեց մի շարք ցուցումներ այն կմախքների մասին, որոնք գտնված են երկրագնդի մի քանի մասերում եւ որոնք գիտնականների կարծիքով կազմում են նախապատմական մարդու մնացորդները։

Զեկուցումը լուսաբանված էր մոգական լապտերի օգնութեամբ հանդէս բերված մի շարք հետաքրքրական պատկերներով։

Այնուհետեւ նոյն ընկերութեան մէջ Շուլլինգ կարդաց մի համառօտ զեկուցում Վերնիի եւ Սեմիրեչիէի երկրաշարժի մասին, տալով միայն առաջաբանը կամ ներածութիւնը մի ուրիշ երկրորդ զեկուցման, որը աւելի ընդարձակ ծրագրով պէտք է կարդայ նա ընկերութեան յաջորդ նիստում։

Ա. Ք.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Վաղը, երկուշաբթի, տեղի կունենայ Հայուհեաց Բ. Ընկերութեան երեկոյթը, որի արդիւնքով պէտք է լրացվի Ընկերութեան նախահաշւում ծրագրված ծախքերի պակասորդը։ Տասնեակ տարիների ընթացքում գործող Ընկերութիւնը, որ առաջին փորձ անողներից մէկն էր՝ տալու մեր իգական սեռին գործնական արհեստագիտական կրթութիւն, արժանի է հասարակութեան յատուկ ուշադրութեան։ Եւ մենք լիայոյս ենք, որ նրա կազմած երեկոյթը կը գրաւէ հանդիսականների մեծ թիւ եւ այդպիսով կաջակցէ Ընկերութեան վարչութեանը դիւրացնելու նրա աշխատանքը ու վառ պահելու նրա եռանդը աւելի եւս ընդարձակ գործունէութեան համար։

— Այսօր զետեղում ենք տեղապահ Գէորգ արքեպիսկոպոսի յանձնարարութեամբ գրված հերքումը, որի առիթով երէկվայ համարում արել էինք խմբագրական ծանօթութիւն։

— Յունվարի 28-ին, Արքունական թատրոնում տեղի կունենայ դերասան Յ. Աբէլեանի բենեֆիսը։ Այդ օրը բենեֆիցիանտը ընտրել է Շէքսպիրի «Արքայ Լիր» ողբերգութիւնը։

— Արտասահմանում դրամատէրերի մէջ միտք է յղացել ամերիկացի միլիարդատէրերի հետ գնել Լ. Տոլստոյի բնակավայրը Եասնայա-Պօլեանան 2 միլիօն րուբլով գիւղատնտեսական գործիքների հակայական պահեստ հիմնելու համար։

— Թիֆլիսում վերջերս վախճանվեցին վաճառականներ Աստուր Ցարութիւնեան եւ Իվ. Պետրովիչ Ցակոբեան։ Ասում են, որ առաջինը իր բաւական խոշոր կարողութիւնից բաժին է հանել մի գումար բարեգործական նպատակների համար։

— Ներսիսեան Հայոց Հոգեւոր Դպրոցի հոգաբարձութիւնը ամսիս 20-ի նիստին յարգելով դպրոցի նախկին ուսուցիչ եւ տեսուչ հանգուցեալ Պետրոս Սիմէօնեանի եւ ուսուցիչ Արշակ Սպարապետեանի յիշատակը, որոշեց հոգաբարձական եւ ուսուցչական կազմով ներկայ լինել հանգուցեալների յուղարկաւորութեանը եւ տանել եկեղեցի աշակերտներին եւ երգեցիկ խումբը, որ երգելու է պատարագին։

— Մեզ խնդրում են յայտնել, որ այսօր, ամսի 23-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Վանքի մայր եկեղեցում Պետրոս Սիմէօնեանի մահվան առիթով հոգեհանգիստ է լինելու, որից անմիջապէս յետոյ առաջնորդարանի դահլիճում մամուլի ներկայացուցիչներից գումարվելու է մի խորհրդակցական ժողով, որը զբաղվելու է Պետրոս Սիմէօնեանի թաղման համար կարգադրիչ մասնաժողով ընտրելու եւ հայ մամուլի կողմից պսակ դնելու հարցով։

— Անցեալ օրը կատարվեց հոգեհանգիստ Ժողովրդական Տան հիմնադիր Ն. Զուբալովի համար, նրա մահվան տարելիցի առիթով։ Բացի հանգուցեալի ազգականներից, ներկայ էին նաեւ քաղաքային վարչութեան անդամները քաղաքագլխի հետ, ձայնաւորներից եւ ժողովուրդ։

— Այսօր Ժողովրդական Տանը երաժշտութեան մասին դասախօսութիւն կարդալուց յետոյ կը լինի ձրի համերգ։

— 1910 թւին Կովկասում պօստային հաստատութիւնները ընդհանուր մուտք ունեցել են 1.150,063 րուբլի։

— „Новое Время"-ն բաւական իրաւացի հարց է տալիս. «Այժմ Հեռաւոր Արեւելքը ներկայանում է ժանտախտի բուն. Եւրոպական Ռուսաստանը կապված է նրա հետ պօստային հաղորդակցութեամբ։ Հետաքրքրական է իմանալ, ձեռք առնված են միջոցներ նամակներից, լրագիրներից ժանտախտով վարակվելու դէմ։ Խարբինում եւ Տեանձինում ժանտախտից մեռել են մի քանի բժիշկներ»։

— Թիֆլիսում յունվ. 21-ին, „Յ. Р."-ի ասելով, ուժեղ թոյնով թունաւորվել է հանգուցեալ քաղաքագլուխ իշխան Չէրքէզովի դուստր Մարիան՝ ամուսնացած օֆիցէր Միլուտօչկինի հետ։ Նրա կեանքին վտանգ է սպառնում։

— Քաղաքային վարչութիւնը բացատրեց կոմենդանտական վարչութեան, որ, համաձայն էլեկտրաքարշի ընկերութեան հետ կապած պայմանագրի, կոմենդանտական վարչութեան զինուորները իրաւունք չունեն ձրիաբար օգտվել էլեկտրաքարշից։

— Գօրի քաղաքում Փոխարքայի թոյլտուութեամբ կազմվել է մասնաժողով անդրկովկասեան ուսուցչական սեմինարիայի շինութեան համար դրամ հանգանակելու։

— Բագուից վերադարձաւ անդրկովկասեան երկաթուղիների կառավարիչ գ-ն Նէյզէբաուէրը։

— Առանց վկայականի զէնք կրելու համար ենթարկվում են տուգանքի գեն.-նահանգապետի որոշմամբ Անտոն Շմակովը 500 եւ Եգոր Շչէկինը 1000 րուբլու։

— Այսօր Ժողովրդական Տանը հայ թատերասէրների խումբը կը ներկայացնէ «Բրին» դրաման։

— Թիֆլիսի նահանգապետի որոշմամբ Միխայիլ Սէգալը ենթարկվում է 50 ր. տուգանքի փողոցում կարգապահութիւնը խախտելու համար, իսկ Ալեքսեյ Ցօմինարովը միսը աւելի գնով վաճառելու համար՝ 25 րուբլի տուգանքի։

— Կ. Հ. Բ. Ընկ. Խորհուրդը խնդրում է տպել. «Կովկ. Հայոց Բարեգ. Ընկ. Խորհուրդը ստացել է հետեւեալ նուիրատուութիւնները. Թանդոյեան եկեղեցու միաբան Սահակ քահ. Սահակեանի միջոցով Ալէքսանդր Ցարութիւնեան Այվազեանից ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր Մարիամ Այվազեանի՝ յօգուտ Ընկերութեան ընդհանուր կարիքների 100 ր., յօգուտ Ընկերութեան ձրի եւ էժանագին աշակերտական ճաշարանի 50 րուբլի։ Զօրաբաշի եկեղեցու միաբան Գրիգորիս աւագ քահ. Մանդակունու միջոցով յօգուտ Ընկերութեան Դաւիթ Դեմուրեանից 1 ր., Ալէքս. Դեմուրեանից 1 ր., ս. Նշան եկեղեցու միաբան Գրիգոր քահ. Շերմազանեանի միջոցով X-ից տիկ. Ալիխանեանի մահվան առիթով 1 ր., X-ից՝ մանկան մկրտութեան առիթով 1 ր.։ Խորհուրդս յայտնում է իր շնորհակալութիւնը վերոյիշեալ նուիրատուներին»։

— Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը խնդրում է տպել, որ նա ստացել է Ալէքսանդր Այվազեանից յօգուտ վերոյիշեալ Ընկերութեան մի հարիւր րուբլի ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր՝ տիկին Մարիամ Գրիգորեան Այվազեանի։ Վարչութիւնը յայտնում է մեծարգոյ նուիրատուին իր խորին շնորհակալութիւնը։

— Հաւլաբարի Էջմիածնեցոց օրիորդաց դպրոցի հոգաբարձութիւնը մեզ խնդրում է հաղորդել, որ իր դպրոցի բարերար նորօգ հանգուցեալ Աստուածատուր Սողոմոնեան Ցարութիւնեանի անսպասելի մահվամբ վըշտացած, յատուկ ժողով գումարելով, յաւերժացնելու յարգել է հանգուցեալի յիշատակն եւ որոշել է. 1) այսօր, կիրակի, դպրոցի դահլիճում կատարել հոգեհանգիստ ծխականների, ծանօթների, աշակերտութեան եւ սրբանց ծնողների ներկայութեամբ, 2) հոգաբարձական եւ ուսուցչական խմբերով ընդառաջ գնալ կայարան՝ երբ քաղաք կը փոխադրեն հանգուցեալի մարմինը, 3) նոյն կազմերով, աշակերտութեան հետ ներկայ գտնվել հանգուցեալի թաղման յուղարկաւորութեանը եւ 4) հանգուցեալի պատկերը կախել դպրոցի դահլիճում։

— Շուշից մեր թղթակիցը գրում է.— «Զը տեսնված ցրտեր են մեզանում։ Տանից դուրս գալ չէ լինում։ Փողոցներում, հրապարակներում մարդ չես տեսնի։ Քաղաքս վարակված է տարափոխիկ հիւանդութիւններով։ Քաղաքային ջրանցքը սաստիկ ցրտերից սառած լինելով հարկաւոր ջուրը վերցվում է հորերից»։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Զարջօյ, 15 յունվարի

Ամսիս 2-ին, Զարջօյի հայոց ծխ. դպրոցի դահլիճում կայացաւ մանկական տօնածառ յօգուտ նոյն դպրոցի։ Սպասածից էլ աւելի հասարակութիւն կար. կային նմանապէս քիչ թւով այլազգիներ, բայց այն, ինչ որ հասարակութիւնն էր սպասում այդ տօնածառից ու մանկական երեկոյթից, իրականութիւնն բաւականաչափ գոհացուցիչ չէր։

Երաժշտական մասը, բաղկացած ասիական ու եւրոպական պարերից, էֆֆէկտից զուրկ էր. նախ, որ նուագողը չէր կարողանում կանոնաւոր նուագել, եւ պարողներն էլ չէին կարողանում պարել։

Սկզբից մինչեւ վերջը չը կար կարգապահութիւն բառիս բուն նշանակութեամբ։ Եւ այդ բոլորի պատասխանատուութիւնը ծմ կարելի է վերագրել, եթէ ոչ տօնածառ ու երեկոյթ կազմակերպողներին, այսինքն հոգաբարձութեան։

Եխօ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Էջմիածին, 16 յունվարի

Լրագիրներում հրատարակվեցին Սկիւտարի Ցառաջադիմական Միութեան լսարանի մէջ Գրիգորիս վարդ. Պալաքեանի մի քանի մերկացումները, որոնք իրանց տենդենցիօզ որակումով ստուեր են գցում Էջմիածնի ամբողջ միաբանութեան վրա։

Օրպէսզի մտացածին պատմութիւններով, փաստերի աղաւաղումով եւ որոշ միտումաւոր տեղեկութիւններով, որոնք հրապարակվել եւ գուցէ այսուհետեւ էլ հրապարակվեն եւ ընթերցող ու լսող ժողովուրդը չը գայթակղվի վերագրելով Էջմիածնի ամբողջ միաբանութեանը այնպիսի յանցանքներ, որ չէ ունեցել միաբանութիւնը, ամենապատիւ տեղակալ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանի յանձնարարութեամբ գրում ենք սոյն երկտողը, խնդրելով զետեղել ձեր լրագրի մօտակայ համարներից մէկում։

Նախ՝ Գրիգորիս վարդապետ Պալաքեանը պատմում է, որ վեհարանում ի Տէր հանգուցեալ Կաթողիկոսի Էջմիածին ժամանելու օրը չեն հոգացել պատշաճաւոր անկողին պատրաստել Նորին Սրբութեան համար եւ Նորին Սրբութիւնը նրան (Գրիգորիս վարդապետին) իբր թէ ասել է. «Տես, գիս կեցցէներով բերին եւ անկողին մըն ալ չեն պատրաստեր, որ գոնէ տանջված մարմինս հանգչեցնեմ», եւ որպէս թէ Պալաքեան վարդապետը փութացել է այս զանցառութեան մասին յայտնել «միաբաներուն» եւ ստացել է պատասխան թէ՝ «կը կարծէինք թէ Վեհափառը Պետերբուրգէն ետ կը դառնայ դէպի Պոլիս...»։

Վեհափառ Հայրապետին, ինչպէս կը վկայեն հազարաւոր հանդիսատեսները եւ ուղեկիցները, Մայր Աթոռի միաբանութիւնը գլուխ ունենալով ամենապատիւ տեղակալին մատուցել է իր ակնածութիւնն եւ իր սրտի անկեղծ ուրախութիւնը միացրել համայն հայութեան ցնծութիւններին։ Վեհարանի հսկողութիւնն ու կահաւորութիւնը յանձնված է եղել սինօդի անդամ Բագրէն վարդապետին եւ վանական կառավարութեան ամբողջ կազմին, որոնք Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսի անպայման ցանկացողներից էին, հետեւաբար երբէք միտումնաւոր պակասաւութիւն չէին կարող ցոյց տալ եւ իրանց ընտրեալ հօվւոր պետի դժգոհութեան պատճառ տալ։ Կաթողիկոսի ննջարանում ձգված է եղել մաքուր եւ նոր անկողին, բայց Վեհափառ Կաթողիկոսը ցանկացել է ունենալ լայն անկողին եւ երբ այդ մասին յայտնվել է վանական կառավարութեան, անմիջապէս պատրաստվել է անկողին ըստ Հայրապետի ճաշակի։

Ասել է հանգուցեալ Կաթողիկոսը Գրիգորիս վարդապետին վերոյիշեալ խօսքերը, չը գիտենք, բայց չենք հաւատում, քանի որ միաբանութեան ցոյց տուած սրտագին ընդունելութիւնը Նորին Սրբութեան համոզած պիտի լինէր վարչութեան գլուխ կանգնած անձանց դէպի նա տածած համակրութեան մասին։

Ո՞ր միաբանին է դիմել Գրիգորիս վարդապետը, ո՞վ է նրան ասել, որ սպասում էին Հայրապետի Պոլիս վերադարձը, անուն չէ տալիս. եթէ այդպիսի խօսք ասող անձն իբր թէ պաշտօնական անձն է Էջմիածնում, ապա յայտարարում ենք, որ Գրիգորիս վարդապետը զրպարտում է։

Երկրորդ՝ հայր Գրիգորիս վարդապետը նկարագրելով Վեհափառի Բիւրականում անցկացրած օրերը, պատմում է, որ երբ հանգուցեալ Հայրապետը խպառ լքեալ դըրութեան մէջ է եղել, ոչ ոք միաբաններից չէ գնացել Նորին Սրբութեան մօտ, եւ երբ հիւանդացել է, ոչ ոք չէ այցելել եւ Գրիգորիս վարդապետի վրա է եղել «ազգին առջև պատասխանատու մնալու հոգսը»։

Սա նոյնպէս բացարձակ զրպարտութիւն է։

Նախ քան Վեհափառ Հայրապետի Էջմիածին ժամանելը, սինօդը ի նկատի ունենալով ամարային տօթերը, առաջուց վերանորոգել ու պատրաստել էր Բիւրականի ամարանոցը, եւ երբ Նորին Սրբութիւնը պիտի գնար ամարանոց, ամբողջ միաբանութիւնը ըստ սովորութեան ուղեկցեց մինչեւ Տրդատայ դուռը, իսկ մինչեւ Բիւրական ուղեկցեցին վանական կառավարութեան նախագահ եւ լուսարարապետ Ղեւոնդ եպիսկոպոսը, սինօդի անդամներ Յուսիկ եւ Բագրէն վարդապետները, Կոմիտաս, Մեսրոպ Նշանեան, Սահակ, Երուանդ եւ Գրիգորիս վարդապետները։ Ամենայն շաբաթ Բագրէն վարդապետը, որպէս առժամեայ դիւանապետ, գնում էր Բիւրական տանելով Կաթողիկոսի նամակներն ու թղթերը։ Մի քանի անգամ եղել են Բիւրականում, գնացել են Բիւրական Ղեւոնդ եպիսկոպոսը եւ Մեսրոպ վարդապետը (այժմ եպիսկոպոս)։ Ամբողջ ամառը բացի Կաթողիկոսի հետ եկած վարդապետները, համարեա միշտ ամարանոցումն են եղել սինօդի անդամ Յուսիկ վարդապետը եւ երաժշտապետ Կոմիտաս վարդապետը։

Երբ ստացվել է Վեհափառ Հայրապետի հիւանդութեան լուրը, անմիջապէս ուղարկվել են բժիշկ եւ ֆելդշէր եւ տեղակալ Գէորգ արքեպիսկոպոսը իր կողմից ուղարկել է սինօդի անդամներ Մեսրոպ եւ Բագրէն վարդապետներին Նորին Սրբութեան առողջութեան մասին տեղեկութիւն բերելու։

Նորին Սրբութեան հիւանդութիւնը եղել է թեթեւ ոտքի ցաւ։

Իսկ եթէ միաբաններից շատերը չեն գընացել Բիւրական Նորին Սրբութեանն այցելելու, դրա պատճառը ոչ թէ սառն կամ անտարբեր վերաբերմունքն է, այլ այն, որ Էջմիածնում առ հասարակ դէպի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը վերաբերվել են խորին ակնածութեամբ եւ մեծ համարձակութիւն է համարվել առանց Կաթողիկոսի կանչելու մտնել Վեհարան կամ գնալ ամարանոց նրա առողջութիւնը հարցնելու կամ ժամանցի համար։ Չը գիտենալով վանական տրադիցիան եւնել ճշմարտութիւնը խեղաթիւրել, գովելի յատկութիւն չէ...

Բիւրականում հանգուցեալ Կաթողիկոսը ասել է Պալաքեան վարդապետին «ասոնք իմ մահուանս կը սպասեն...»—չը գիտենք։ Թողնում ենք Պալաքեան վարդապետի խղճին. միայն մեր կողմից կարող ենք դրականապէս պնդել, որ նրան ընտրող միաբանները երբէք նրա մահը չէին ցանկալ եւ այսօր էլ դառնապէս ողբում են։

Երրորդ՝ օծման ժամանակ «Արարատ» ամսագրի խմբագիրն էր Մատթէոս վարդապետը եւ ոչ Երուանդ վարդապետը (այժմ աշխարհական). վերջինս միայն տպարանի տեսուչ էր. նա մտել է Վեհափառի մօտ եւ պահանջել է «Արարատի» այն թիւը, մեզ ոչինչ յայտնի չէ, եւ եթէ ճիշդ չեն Պալաքեան վարդապետի զրոյցները այդ առիթով, պ. Երուանդի պարտաւորութիւնն է հերքել։

Չորրորդ՝ Պալաքեան վարդապետի պատմածից երեւում է, որ իբր թէ միաբանները եւ ճեմարանի աշակերտները կաթողիկոսի երեսն ի վար «պոռացել են»։

Ինչ առաջ ասացինք, որ, առհասարակ, Էջմիածնի միաբանութիւնը ամենայն ակնածութեամբ է վերաբերել դէպի կաթողիկոսները, ապա եւ Մատթէոս Բ-ին չէր կարող այլ կերպ վերաբերվել. վարդապետը, եպիսկոպոսը, որ չէ համարձակվում առանց հրաւիրելու մտնել Կաթողիկոսի մօտ, չի էլ համարձակվի նրա երեսն ի վար «պոռալ». բայց եթէ պատահել են անսանձ, յանդուգն մէկ կամ երկուսը, այդպիսիների վարմունքը չը պէտք է ընդհանրացնել եւ ամբողջ միաբանութեան վզին փաթաթել նրա չունեցած յանցանքը։ Նոյնը պէտք է ասել եւ ճեմարանի աշակերտների վերաբերութեամբ։

Հինգերորդ՝ իբր թէ օծումից 2 օր առաջ Կաթողիկոսը Բագրէն վարդապետին յանձնարարել է իր հրաժարագիրը թարգմանել եւ առաջ է բերված նոյնիսկ հրաժարագրի բովանդակութիւնը։

Բագրէն վարդապետը կարականապէս հերքում է այդ պատմուածքի ճշմարտութիւնը։

Նա չէ ստացել որեւէ թուղթ հրաժարական բովանդակութեամբ եւ առաջին անգամ կարդացել է Պալաքեան վարդապետի մերկացումների մէջ, որի առիթով եւ անձամբ հերքում է ուղարկել լրագրութեանց։

Իսկ ինչ վերաբերում է Գրիգորիս վարդապետ Պալաքեանի այն յայտնութեանը՝ թէ «դրսից թշնամանք պակաս չէ եղել», յիրաւի հանգուցեալ կաթողիկոսի Էջմիածին ժամանելու օրից անդադար, թէ Ռուսաստանի եւ թէ այլ տեղերի մի քանի լրագիրների մէջ յաճախ յարձակումներ էին լինում նրա վրա եւ մասնաւոր նամակներով ու տպագրեալ թռուցիկներով վարկաբեկող

և զալիս բովանդակութեամբ Թղթեր հրատարակում էին Կաթողիկոսի հակառակորդները, ուն Եղիշէ Տէր-Պօղոսեան չէր սխալւում ամենանվաստ ոճով գրած ընդարձակ նամակներով վշտացնել հանգուցեալ Կաթողիկոսին. այդ նամակներից մէկը յիշեալ պարոնը ուղարկած է եղել Էջմիածին Տէր-Մինասեանին, որ կարդալուց յետոյ ծրարել և անմամբ ներկայացրել է Կաթողիկոսին։

Վերջին ժամանակները «Հովիւ» շաբաթաթերթ չէր կարդում Կաթողիկոսը, տեսնելով այդ Թերթի վլասաւորեալ չարութիւնը. երևի այդ բանն իմանալով, Կաթողիկոսի հակառակորդները չէին զլանում Էջմիածնի և Կաթողիկոսի հասցէին գրած Թղթակցութիւններն ու յօդուածները կտրել և ծրարել ու որպէս նամակ ուղարկել նրան...

Վերջին ժամանակներս մի տեսակ առողջութիւն և մօտս է գալիս յօդուածներ գրել Էջմիածնի մասին և յարձակւում գործել ամբողջ միաբանութեան վրա, մինչդեռ միաբանութիւնը իբր ամբողջական կազմով մինչև եղել է իր հայրապետներին հնազանդ և վերաբերվել է միշտ խորին ակնածութեամբ. ուստի ցանկալի կը լինի եթէ լրագրողներն ու Թղթակիցները երբ գրում են Էջմիածնի մասին, յանկանէ յանուանէ գրեն թէ որոնց ի նկատի ունեն, որպէս զի նրանք հասարակութեան անձանօթ անմնձանց ներքևում. եթէ գրաւոռութիւն են գրուածները և մէկի արածը չը վերագրվի ամբողջ միաբանութեան։

Մատթէոս վարդապետ

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Նիւ-Եօրկում յունվարի 16-ին 2,000 անիշխանականներ «մարսէլեզ» երգելով անցան Բրօդվէյ, ուր արտասանեցին ճառեր, որոնցով բողոք էր յայտնվում եւրօպական սօցիալիստների մահապատժի դէմ։ Ցեռոյ ցուցարարները փորձեցին յարձակվել եապօնական հիւպատոսարանի վրա, սակայն ոստիկանութիւնը ցրեց նրանց և մի քանիսին ձերբակալեց։

◆ Եմէնում գտնվող Թիւրքաց զօրքերը սպառում են օժանդակ օգնութեան։ Ապստամբները մի քանի անգամ յարձակւում գործեցին Սանաա քաղաքի վրա, բայց յետ մղվեցին։

◆ Բ. Դումա մէջ կազմվեց յատուկ մասնաժողով Եմէնի հարցի համար։ Նախագահն է մասնաժողովի մէջ մեծ վէզիրը։ Մասնաժողովը բաղկացած է ներքին գործերի մինիստր Թալեաթ-բէյից և զինւորական մինիստր Մահմուդ-Շէֆքէթ փաշայից։

◆ Բուլղարիան և Թիւրքիան փոխվում են մաքսային պատերազմի նախօրեակին։ Բուլղարական առևտրական շրջանները սարսափի մէջ են։ Կառավարութիւնը յոյս է դնում բանակցութիւնների լաւ վախճանի վրա։

◆ Կ. Պօլսից հաղորդում են, որ Շէյխ-իւլ-Իսլամի նախագահութեամբ կազմվեց մասնաժողով Թիւրքիայի երկրաշարժի զոհերին օգնելու համար։

◆ Ֆրանսիական Սենատի պարլամենտական խմբակը գործում այցելելու է Թիւրքիայի պարլամենտական գործիչներին։

◆ Եապօնում սկսվել է այն սօցիալ-դեմօկրատների գործի վերաքննութիւնը, որոնք մեղադրվում են 15 տարի առաջ դատարանի առաջ սուտ երդում տալու մէջ և որոնք դատապարտվել են երկարամեայ տաժանակիր աշխատանքների, որպեսին նրանք արդէն վերջացրին։

◆ «Daily Telegraph»-ին Դիլլօնը գրում է, որ պօստդամեան համաձայնութիւնը, առնեցնելով Ռուսաստանի և Գերմանիայի համար շահերի միջերկրականի Միջին-Արևելքում, մանաւանդ հարուած հասցրեց եաւրոպական դաշնակցութեան։

◆ Պարիզում Դիւբաժի գործը մըտնում է նոր ֆազիսի մէջ։

Այն վկաները, որոնց ցուցմունքները հիմք ծառայեցին Դիւբաժի մահվան պատժի համար, դատական քննիչի մօտ խոստովանեցին իրանց ցուցմունքների սխալ լինելը։

◆ Լլօյդ Ջօրջը յարված աշխատելուց յետոյ յուրջ կերպով հիւանդացել է։ Ներկայումս նա գտնվում է Թրանսվալի հարաւում։ Հիւանդին խորհուրդ են տուել բացարձակ հանգստութիւն։

◆ Ցիւրիխ կանտոնում ժողովրդական ձայնատուութեամբ մերժվեց կանանց ընտրողական իրաւունք։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺԻՇԿ
Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Ականջի, Քթի, Բկի, հիւանդութիւններ,
Ընդունե- (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լութիւնը (երեկոյեան 5—7 ժամը.
Վելեամինովսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանովի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին։
(օ. մ.) 1227. 100—35

ԲԺԻՇԿ
Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ
հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւն (10—11 ժ. առ. (երեխաների)
ամէն օր (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)
Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388.
(ե. հ. կ.) 909. 100—87

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ
Աչքի հիւանդութիւններ
Առաւօտեան ժամը 10 1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելեամինովսկայա փողոց, № 8.
(կ. հ.) 564. 100—76

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Մասնագէտ սիֆիլիս, միզաւեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւնների։
Սիֆիլիսի բժշկութիւն Էրլիխի «606»-ով
Ընդունե- ($12^1/_2$—2 ժ. ցերեկվա.
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան.
ամէն օր (Պանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.
Հասցէն (Սօլօլակ, Բէբութովսկայա, № 33.
(Сололаки, уголъ Бебутовской и Паскевича, 33
(չ.ու.կ.) 1134. 100—57

ԲԺԻՇԿ
Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
Ներքին, երեխայոց և ստամոքսա-աղիքային հիւանդութիւններ։
Պրօֆ. Mathien -ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզում։
Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11.
(երեկ. ժ. 5—7.
Ելիզավետինսկայա փող. № 39. տէլ. № 1067.
(օ. մ.) 1179. 100—55

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունել. ամէն օր (առաւօտ. ժ. 9—12
(երեկոյեան ժ. 5—7
(ե. հ. կ.) 1254. 100—28

ՖԻԼԴՇԵՐԱԿԱՆ ԿԱԲԻՆԷՏ
ՄԵԴԻՑԻՆԱՅԻ
ՖԵԼԴՇԵՐ-ՄԱՍՍԱԺԻՍՏ
Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆ
Կատարում է սրսկումներ, վէրքի փաթաթումն, գեղերի քսումն (втиранiе) և այլն։ Բժշկութիւն ռևմատիզմի սեռական թուլութեան, անկարողութեան, սեռմնահոսութեան եւ եռազախտի։ Մասսաժ էլէկտրական և ձեռքով։ Բժշկական մարմնամարզութիւն։ Օտարերկրեայ հիւանդներին տալիս է խորհուրդներ և ցոյց է տալիս հմուտ մասնագէտ բժիշկների—վեներական, ներքին և այլ հիւանդութիւնների։ Ընդունելութիւնը 3—$4^1/_2$ ժամը ամէն օր։ Չքաւորներին ձրի միմիայն չորեքշաբթի օրերը։ Վօրօնցովի արձանի մօտ,
Семеновская ул. № 9.
(կ. հ.) 913. 50—44

ՀՈՆՈՐՐԷԻ (ՏՐԻՊՊԵՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ"
Ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ համարվում է լաւն հասատուն միջոց։ Գործածելու ձեռնարկը կցված է արկղիկին։ Իսկականը մետաղեայ արկղներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։
Միաժամանակ յաւ է ներգործում թէ սուր եւ թէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում եւ կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայամառ. ընթացքը։
ՊԱՀԵՍՏԸ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека В. Конгейма.
Ուղարկվում է վերադիր վճարով։ Ճանապարհածախսը պօստային սակագնով։
Գտնվում է Կովկասեան Ընկերութեան Դեղային Ապրանքների վաճառանոցում։
(կ.) (П.12474) 9 1

ՋԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ
2 կօստիւմ 4 ռուբլով։ Ցրտ. հագուստեղ. շրջանում «Շէվիօտ-Օլիմպը» և «Տրիկօ-Կօլումբը» նորութիւններ են։ Այնպիսի էժան գնով, այն է 2 ռուբ. $4^1/_4$ արշ. կտորը, տղամ. ամբողջ կօստիւմի համար, ոչնչով չէ տարբերվում արշ. 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի նրա բոլոր յատկութիւնները, այն է խիտ զիմացկունութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն և ձիթագոյն։ Այդպիսի 2 կտորը ուղ. ենք 4 ր., հաշւելով ճանապարհածախք 70 կ., պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ.։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Ուղարկ. ենք նաև տղամ. ամբողջ զգեստացուներ—2 ր. 75 կ., 3 ր. 95 կ., 5 ր. 25 կ., 8 ր., 12 ր, 15 ր. 30 կ. իւրաքանչիւր կտորը։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխաւորութիւն։ Եթէ չը հաւանվի յետ ենք վերցնում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, м. въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (B.5323) 43. 10—7

ՋԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ
2 զգեստ 4 ռուբլով։ Ցրտմ. հագուստ. շրջանում նորութիւն է «Տրիկօ-Կօլումբը»։ Այնպիսի էժան գնով՝ ինչպիսին 2 ռուբ. (լաւ տեսակը՝ 2 ր. 50 կ.) ամբողջ $4^1/_4$ արշ., տղամ. կօստիւմի համար, կտորը ոչնչով չէ տարբերվում արշինը 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի վերջինի բոլոր յատկութիւնները, այն է՝ բարձր յատկութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները, սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ուղարկ. է այդպիսի 2 կտորը 4 ռուբ. (լաւ տեսակը 5 ռուբ.) և ճանապարհածախք 70 կ., պօստով, վերադիր վճ. և առանց կանխավճարի։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց, ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխ., եթէ չը հաւանվի, յետ ենք վերցնում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, л. въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (B. 5300) 42. 10—7

(M. 4375) 21. 24—23

ՋԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ
2 զգեստ 4 ռուբլով։ Ցրտմարդ. հագուստ. շրջանում նորութիւն է «Շէվիօտ-Օլիմպը»։ Այնպիսի էժան գնով՝ ինչպիսին 2 ռուբլին է, $4^1/_4$ արշ. կտորը՝ տղամ. ամբողջ կօստիւմի համար՝ ոչնչով չէ տարբերվում արշ. 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի վերջինիս բոլոր յատկութիւնները, այն է՝ բարձր յատկութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները՝ սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ուղարկ. է այդպիսի 2 կտոր 4 ռուբլով, ճանապարհածախք՝ 70 կ., պօստով, վերադիր վճ. և առանց կանխավճ.։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխ., եթէ չը հաւանվի՝ յետ է վերցվում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, к. въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (B.5255) 41. 10—7

ԵՐԿՈՒ ԶՈՅԳ
ԷԼԵԳԱՆՏ ԵՒ ԱՄՈՒՐ
ԿՕՇԻԿ միայն 6 ր. 50 կ.
ՄԻ ԶՈՅԳԸ ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ, ՄԻ ԶՈՅԳԸ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ.
Գինը շատերին զարմանալի կը Թւայ և կընդունեն իբրև ռեկլամ։ Դրանից խուսափելու համար յայտարարում ենք, որ 200 ՌՈՒԲ. ՏՈՒԳԱՆՔ կը վճարենք նրան, ով կարողանայ ապացուցել, որ յիշեալ 2 զոյգ կօշիկը չէ համապատասխանում նշանակված գնին։ Շը նայած այդքան էժանութեան, մեր կօշիկներն պատրաստւած են վերջին մօդայով, շպիլկաներով։ Ներբանները, կրունկները և այլ մասերը մաքուր կաշուց։ Երեսները պատրաստ. են ամուր, սև շավրօ կակուղ կաշուց, շնուրկաներով կամ կրիւչօկներով, շատ յարմար և Թեթև։ Ձևը պատրաստ. համար խնդրում ենք շապալել պատուիրագրել՝ յիշատակելով համարը կամ չափը վերջօկներով։ Ճանապարհածախքը, պօստային սակագնով, պատուիրողի հաշւին։ Ուղ. ենք անյապաղ. վերադիր վճ. և առանց կանխավճ.։ Արևել. Սիբիրից և Մանջուրիայից պահանջ. է 2 ր. կանխավճ. կարելի է և մարկաներով)։ Պահանջները խնդրում ենք հասցէագրել՝ „БАЗАРЪ НОВОСТЕЙ„, Варшава, Граничная № 5/9
Մի զոյգ կօշիկ ցանկացողները՝ կանանց կամ տղամարդկանց համար—վճարում են 3 ր. 50 կ.։
Խնդրում ենք չը շփոթել մեր կօշիկը. այլ ֆիրմ. հետ, որոնք յայտարարում են 2 զոյգը 5 ր. և էժան, քանի որ նրանց կօշիկը. ներբանները Թղթից են, կարված կոպիտ և առանց որոշ ձևի։
(B. 6912) 1—1

Թիֆլիսի Առևտրական Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան Վարչութիւնը
սրանով խնդրում է պ. պ. բաժնետէրերին ներկայ լինել
ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ,
որ տեղի կունենայ փետրվարի 13-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Թիֆլիսի Բօրսայի շինութեան մէջ (Արմեանսկի բազար, տուն Թիֆլիսի Վարկային Ընկ. № 6)։
ԶԲԱՂՄՈՒՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՆ ԵՆ.
1) Վարչութեան զեկուցումը.
2) Վարչութեան զեկուցումից առաջացող հարցերի վճիռը.
3) Վերստուգող յանձնաժողովի զեկուցումը.
4) Քննութիւն և հաստատութիւն 1910 Թ. հաշւի և հաշւեկշռի.
5) 1911 Թ. ծախքերի նախահաշիւը.
6) Կարգաւորումն 1910 Թ. օգուտների.
7) Վարչութեան մէկ անդամի ընտրութիւն՝ ի տեղի վիճակով հեռացող անդամի, և վարչութեան մէկ անդամի Թեկնածուի ընտրութիւն.
8) Վերստուգող յանձնաժողովի 5 անդամների ընտրութիւն.
Եթէ ընդհանուր ժողովը չը կայանայ պահանջված ձայների Թւի պակասութեան պատճառով, այդ դէպքում երկրորդ ժողովը կը նշանակվի փետրվարի 27-ին նոյն տեղում, առաւօտեան ժամը 11-ին, որպիսի ժողովը կը համարվի օրինական՝ որքան անդամ էլ ներկայ լինի։
Վարչութիւնը պ. պ. բաժնետէրերի ուշադրութիւնն է հրաւիրում Ընկերութեան կանոնադրութեան § 59-ի վրա։
Անուանական ակցիաների տէրերը օգտվում են Ընդհանուր ժողովում ձայնի իրաւունքով միայն այն դէպքում, եթէ նրանք՝ գոնէ 7 օր առաջ մինչև Ընդհանուր ժողովի օրը՝ մտցված են վարչութեան մատեանների մէջ, որի համար և Ընդհանուր ժողովին մասնակցելիս չէ պահանջվում ներկայացնել անուանական ակցիաները։
Ակցիաները ներկայացնողին ձայնի իրաւունք է տրվում այն դէպքում, եթէ նոյն ակցիաները ներկայացված են Ընկերութեան Վարչութեանը՝ գոնէ եօթն օր առաջ մինչև Ընդհանուր ժողովի օրը և յետ տրված մինչև ժողովի աւարտը։ Բնագիր-ակցիաների փոխարէն կարելի է ներկայացնել վկայագրեր (ստացագրեր) ակցիաները ի պահեստ կամ գրաւ դրված լինելու համար ինչպէս պետական, նոյնպէս և կառավարութեան հաստատած կանոնների հիման վրա գործող կրէդիտային (տեղական և օտար քաղաքների) հիմնարկութիւնների, այլև արտասահմանեան կրէդիտային հիմնարկութիւնների և բանկային տների կողմից ստացված, որոնք ընտրված կը լինեն բաժնետէրերի Ընդհանուր ժողովներից և հաւանութիւն գտած ֆինանսների մինիստրութիւնից։ Վկայագրերի մէջ պէտք է նշանակված լինեն ակցիաների համարները։ Արտասահմանեան բանկային հիմնարկութիւնները, որոնց վկայագրերը կարելի է ներկայացնել փոխարէն բնագիր-ակցիաների, պէտք է նշանակված լինեն Ընդհանուր ժողովի հրաւէր-յայտարարութիւնների մէջ։
Միաժամանակ վարչութիւնը վաղօրօք յայտնում է պ. պ. բաժնետէրերին, որ ձայնի իրաւունք ունենալու համար տրված հաւատարմագրերի և գրաւոր յայտագրերի վրա եղած ստորագրութիւնները պէտք է վաւերացրած լինեն Վարչութեան կողմից և կամ Թէ հաստատված որոշված օրէնքներով, և այդ Թղթերը պէտք է ներկայացված լինեն Վարչութեանը բաժնետէրերի Ընդհանուր ժողովից 7 օր առաջ, Ընկ. Վարչութեան գրասենակին՝ ցեր. ժամը 11—1-ը։ (փ. 6, 10) 77. 3—1

Блоокеръ Какао
ԹԷՅԻՑ ԵՒ ՍՈՒՐՃԻՑ ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ
ՈՉ ՄԻԱՅՆ ԻՐ ԴՈՒՐԵԿԱՆ ՀԱՄՈՎ,
ԱՅԼ ԵՒ ԻՐ ՍՆՆԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՄԲ.
Վաճառվում է կօլօնիալ դեղատնային ապրանքների բոլոր յայտնի խանութներում։
ԹԻԹԵՂԵԱՑ ԱՐԿՂԻԿՆԵՐՈՒՄ 1/1, 1/2, 1/4, 1/8 Ֆ.։
Վաճառվում է Կովկասեան Ընկ. դեղատնային ապրանքների խանութում՝ Թիֆլիսում և Բաթումում, Գ. Գուրգէնբէգովի և Մ. Նազարբէգովի մօտ։
(П 121984) 1274. 6—4

ՊԱՏԷՖՕՆ
ԵՂԲԱՐՑ ՊԱՏԷ, ՊԱՐԻԶՈՒՄ
ԱՄԵՆԱԼԱՒԱԳՈՅՆ ԽՕՍՈՂ ՄԵՔԵՆԱՅ
ՀԱՐԿԱՒՈՐ ՉԷ ԱՍԵՂԸ ՓՈԽԵԼ, ՉԷ ՓՉԱՑՈՒՄ, ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆ ՉԷ ՓՈԽՎՈՒՄ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ! Պատէֆօն առանց բուգօրի
№ 1—գինը 50 ռուբ., № 3—գինը 65 ռուբ.
Խոշոր քանակութեամբ պլաստինկաներ ամեն լեզուներով
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՆՈՐ ԴՐՈՒԱԾՔՆԵՐ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՍԻՐԵԼԻ ԵՐԳԻՉ Ա. ԴԱՎԻԴՈՎԻ ՆՈՐ ԴՐՈՒԱԾՔԸ.
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐ

Ա. Մ. Դաւիդով	ԴՈՒԷՏՆԵՐ	Մ. Ա. Էմսկայա	ՊԱՏԷԻ ԵՐԱԺՇՏԱԽՈՒՄԲ
(Արտ. Կայս. Մարիինեան օպերայի)	Զապրուննիկով և Տօրսկի (Արտ. Կայս. Մարիինեան օպերայի)	(Օպերային երգչուհի)	22957. «Семь сорокъ», հր. Ս. Ուսպենսկի
Դիտարի ներդաշն. պրօֆ. Ամիչի	24355 «Дуэтъ Мельника и Князя», Ռուսալկա» օպերայից, Դարգոմիժսկիի հրամշտ. խմբի ներդաշն.։	27245. «Желаніе», դաշնամ. ներդաշն.	22972. «Суббота», հրատ. Ս. Ուսպենսկի
24374. «Пожалѣй» գնչուական ռոմանս.	24356. «Дуэтъ Финна и Руслана», «Ռուսլան և Լիւդմիլա» օպերայից։	27251. «У тихаго моря», դաշնամ. ներդ.	22956. «Колумбія», վալս.
24376. «Любовь», նէապօլիտան. ռոմանս.		27246. «Догадайтесь сами», դաշն. ներդ.	22968. «Возвращеніе весны».
		27252. «Разъ пошла гулять въ лѣсочекъ».	51454. «Венгерскій маршъ», «Любовь» օպերէտկայից.
			51459. «Вальсъ», «Цыг. Любовь» օպերէտկայից.

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ «ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՕՖԻՑԵՐ. ՏՆՏԵՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ»
(կ.) Միակ ներկայացուցիչը՝ ԿԱՐԼ ՇՈՒՄԱՆ, Թիֆլիս, Գօլօվինսկի պր., 10. 1327. 9—8

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՉՐԻ
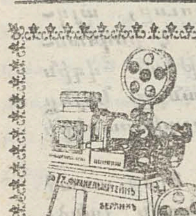
ուղարկում ենք մեր նոր պատկերազարդ ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏԸ «Թատրօն-Իլլիզիօն» գրամմօֆօն., կարեմիքէնամերի, հեծանիւների և այլն., ռուսերէն լեզուով։
Պահանջեցէք հետևեալ հասցէով
Торговый домъ «Х. ФИНКЕЛЬШТЕЙНЪ»,
Германія, Берлинъ Кантъ ул. № 120.
Exporthaus „H. Finkelstein", Berlin—Ch., Kantstrasse № 120.
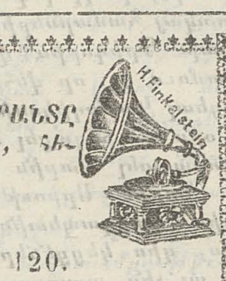

Ց. Գ.—Փակ ծրարներին կպցնել 10 կ., իսկ բացիկներին՝ 4 կոպ. մարկա։
(փ. 6) Խնդրում ենք Թղթակցել ռուսերէն լեզուով։ (B. 7282) 67. 2—1

Լոյս է տեսել եւ վաճառվում է Թիֆլիսի բոլոր գրախանութներում
ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
Դիւթող հնչիւններ, գրամատիկական էտիւդ մի զարթօղութեամբ ստանաւորով, Ա. Գինցի. գինը՝ 20 կոպէկ
Նոր Սասուն, պօէմա . . . » 15 »
Ազա-Նեշերի առաջին և երկրորդ պրակ միասին. . . » 50 »
Աշխատանքի երգեր (բանաստեղծութիւններ) սակաւաթիւ . . . » 20 »
(ա.օ.) 69. 2—2

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.